

NOMINERADE TILL
LILLA AUGUSTPRISET

2021

VI STÖDJER AUGUSTPRISET

Elite Hotels

Som ett svenskt företag verksamt bara i Sverige vill vi vara med och stötta en positiv utveckling för svensk litteratur. Vi vill bidra till att lyfta det skrivna ordet för alla åldrar, då vi är övertygade om att litteratur öppnar ögonen för andra världar än den egna. Elite Hotels är därför en stolt sponsor av Lilla Augustpriset och Augustpriset.

JURY

JOHN HÄGGBLOM, juryns ordförande, är förläggare och manusutvecklare på Bokförlaget Forum. Han började som redaktör på Forum år 2004.

EVA BOSTRÖM är lärare och har arbetat som det i över 20 år. Hon brinner för litteratur och att få människor att läsa. 2006 startade hon bloggen Boktokig och hon finns även på Instagram-kontot med samma namn. Tidigare var hon bokrecensent på tidskriften Amelia.

MARIA FRENSBORG är författare och har skrivit ett tjugotal böcker för barn och unga. Hennes senaste bok är vuxenromanen *Dag före röd dag*, från 2021. Tidigare har hon undervisat i svenska på gymnasiet.

ALEX HARIDI är författare och dramatiker, framför allt verksam inom film och TV. Han har bland annat skrivit manus till *Blå ögon*, *Störst av allt* och *Kärlek och anarki*. Som skönlitterär författare debuterade han 2015 med ungdomsromanen *Huset mittemot*. Han är även ordförande för Sveriges Dramatikerförbund.

ANNA NORDLUND är docent i litteraturvetenskap vid Uppsala universitet. Hon har gett ut ett flertal böcker, bland annat *Selma Lagerlöf: Sveriges modernaste kvinna* (tillsammans med Bengt Wanselius, 2018) och *Svenska hjältinnor: 100 berättelser om smarta, starka & modiga kvinnor* (tillsammans med Colette van Luik, 2019). Tillsammans med Ann Boglind står hon för idé och urval till antologin *En bro av poesi* som Svenska Akademien skänker till alla sexåringar hösten 2021.



SVENSKA FÖRLÄGGAREFÖRENINGEN

STOCKHOLM 2021

© RESPEKTIVE FÖRFATTARE

OMSLAG & GRAFISK FORM: LUKAS MÖLLERSTEN

TYPOGRAFI: GARAMOND

TRYCKT HOS LINDEROTHS TRYCKERI, VINGÅKER 2021

ISBN: 978-91-985733-6-7

INNEHÅLL

- 4 JURY
- 8 FÖRORD
- 11 DANIELLA AHLBIN BERG
Stelnat vatten
- 23 MIRJA FLODIN
Min ursäkt
- 35 MATILDA MODIG
Bykefloa
- 55 MARY POPE
Tystnadens tankar
- 65 VILJA SLAGBRAND
Det lovas inte vackert väder
- 79 VILMA STRANDVIK
Gråten i halsen och jag ler

FÖRORD

SOM FÖRLÄGGARE PÅ ETT BOKFÖRLAG kan man ibland oroa sig över framtiden för bokbranschen när de flesta manus som skickas till förlaget är deckare som börjar med att någon går på morgonpromenad med sin hund och hunden upptäcker en död kropp.

Men så läser man bidragen som skickats in till Lilla Augustpriset och det börjar pirra i kroppen av lycka. Det är noveller där författarna har modet att söka sig djupt inom sig själva eller att söka sig bortom sin egen vardag och där finna smärtpunkter som skapar starka berättelser.

Lilla Augustpriset instiftades 1994 och brukar kallas för en plantskola för blivande skribenter. Och vi i juryn är säkra på att flera av dem som skickat in texter i år har en framtid som författare. Det var en utmaning att nominera endast sex av de inskickade bidragen, och samtidigt

var det en glädje att sedan läsa enbart de nominerade texterna och känna kraften i de berättelser som finns samlade i den bok du nu håller i handen. Det är berättelser där författarna utforskar andra erfarenheter än sina egna och ändå lyckas göra dessa öden levande för läsaren, det är texter där man har modet och orken att skrapa på det som gör ont i sitt eget liv och där man gör något vackert av sina egna och andras rädslor och tillkortakommanden. Det är berättelser där det får skava lite, så som livet faktiskt gör.

Det är kort sagt berättelser som berör, som ruskar om och som får en att se på världen på nya sätt.

Trevlig läsning!

John Häggblom, juryordförande



DANIELLA
AHLBIN BERG

Stelnat vatten

EN LITEN POJKE VAKNAR i sin säng. Han kommer snabbt på fötter och springer mot fönstret i sitt sovrum för att titta ut på landskapet utanför. Under natten har världen vävt ett vitt täcke med snö över marken, som för att skydda gräset och växterna mot kylan innan det blir dags för dem att åter överta världen med sin grönska. Det dröjer förvisso ett tag tills dess, så idag är det istället ett hav av vitt som dominerar utanför.

Pojken står vid fönstret ett par sekunder och tar in landskapet. Den turkosa himmelen och den vita snön, sjön som under natten helt tystnat och nu glittrar inbjudande i morgonljuset. Han behöver inte tveka många ögonblick. På lätta fötter, som bara barn kan ha, springer den lilla pojken ut ur sitt rum, klär på sig och lämnar huset bakom sig.

Om han visste att han aldrig skulle återkomma hit hade han kanske saktat ner och ägnat det trygga hem-

met en sista blick, men nu springer han bara, utan att vända sig om.



En annan pojke vaknar aldrig den morgonen. Han har ingen sömn att bryta eftersom han aldrig somnat kvällen innan. Istället har han legat i sin säng och lyssnat. Efter vad är svårt att sätta fingret på, även för honom själv. När man har spenderat större delen av sitt sjuåriga liv åt att lyssna är det till slut svårt att veta vad det är man lyssnar efter.

En gång i tiden kanske det var skrik, bråk, dörrar som smälldes igen eller arga steg i trappan som pojken lyssnade efter, men nu bara lyssnar han. Som om kroppen har glömt bort hur man lägger undan det sinnet och slappnar av.

När morgonljuset äntligen börjat tränga in genom fönstret i hans rum reser han sig upp. Känner hur hela kroppen skriker av sömnbristen men kan inte förmå sig att lägga sig ner igen, det är inte värt det.

Han måste ut. Han måste få känna lukten av kritvit snö och fryst vatten och solljus och vinter. Så med steg som aldrig har fått prova på hur det borde vara att vara barn går han ut från sitt rum, smyger ner för trappan, drar ner sin tunna regnjacka från kroken i farten och går ut ur huset.

Första gången han stannar har han lämnat stan bakom

sig och tittar ut över en sjö som nu äntligen tystnat. Efter att ha kommit hit varje morgon i flera veckor nu har han med egna ögon bevittnat hur sjön med tiden blivit stillare och stillare, tystare och tystare. Det känns mäktigt, även för en sjuårig pojke, att betrakta hur naturen kan förändras sådär alldeles av sig själv. Hur en sjö som för bara några månader sedan var full av liv och rörelse nu innehåller lika mycket liv men är alldeles stilla.

Pojken börjar sakta gå igen. Den här gången gör han inte som han gjort de tidigare mornarna och följer stigen runt sjön en bit innan han vänder om hemåt igen.

Idag går han rakt ut mot sjön.



Första steget med stora vinterkängor på stelnat vatten är alltid lika härligt för en pojke som levt hela sitt liv i ett tryggt hem med en egen strand till en sjö som ibland stelnar. När man levt ett helt liv utan risker blir första steget på isen så riskfyllt och spännande att det uppfyller hela ens varelse, i alla fall för en sjuårig pojke.

Han börjar sakta promenera över sjön. Känslan av upprymdhet fyller honom så häftigt och plötsligt att han till slut inte kan sansa sig, utan börjar springa istället. Hade han vetat att just det skulle leda till hans död hade han kanske saktat ner igen.

Men kanske inte. Kanske upplevs känslor så starkt för sjuåriga pojkar, i alla fall för den här, att de helt enkelt inte går att kontrollera. Ibland kanske de bara måste börja springa över en isbelagd sjö för att det helt enkelt inte går att göra något annat.



När den trygga asfalterade vägen hem bara ser ut som vilken väg som helst bakom pojken stannar han till och kollar sig omkring. Han förundras över hur hans sjö, som alltid känts så välbekant och trygg, nu plötsligt ser helt annorlunda ut när han betraktar den från mitten istället för från sidan. Han ser vikar och hörn som han tidigare inte ens visste fanns och holmen som förut kändes så liten och avlägsen tornar nu upp sig för honom ett tiotal meter längre fram.

Efter att ha stått stilla ett par minuter börjar pojken gå igen, plötsligt uppfylld av nyfikenhet på vad mer hans älskade sjö har som han ännu inte sett. Han går ett tiotal meter till, och för varje ny upptäckt av sjön som blottar sig för hans ögon blir nyfikenheten starkare och starkare. Till slut så stark att all försiktighet han lärt sig att ständigt ha plötsligt glider bort från honom. Och det är en lättnad.

Pojkens steg ökar i hastighet lite till och blicken som

föret med jämna mellanrum riktades mot isen pendlar nu fram och tillbaka längs strandkanterna långt framför honom. Hade den inte gjort det hade pojken sett sjön framför honom fyllas av sprickor, och han hade inte fortsatt gå över den tills marken under honom plötsligt försvinner.

Fast kanske hade han ändå gjort det. Kanske är nyfikenheten för stor hos en pojke som aldrig annars får uppleva nyfikenhet att det helt enkelt inte skulle gå att låta bli.



Pojken är bara sju år och inte särskilt lång för sin ålder, men de springande benen har ändå hunnit bära honom långt över sjön innan någonting plötsligt får dem att stanna. Det tar inte många sekunder för honom att förstå att det var ett skrik han hört. Ljudet hade varit gällt och inte hörts i mycket mer än en sekund, men det finns inget tvivel om vad som gett upphov till det. Han tittar sig runt och får snart syn på någonting som sticker upp ur isen en bit längre bort.

Då börjar han springa igen. Men den här gången är det inte upprymdhet som är drivkraften utan rädsla och adrenalin. För även det är känslor som kan uppfylla en sjuårig pojkes kropp tills den börjar rusa över en isbelagd sjö, utan att ha någon tanke på riskerna. Och hade det

inte varit för att pojken som nu sprang över isen varit just ett sjuårigt barn som inte hade tillräckligt med plats i sin kropp för både rädsla och konsekvenstänk, hade det andra sjuåriga barnet nog inte överlevt.

Så pojken sprang.



Om tio år kommer barnet nere i vattnet att minnas tillfället då isen brast som en avlägsen dröm, någonting som man vet hänt men som inte längre känns. Men nu är tillfället bara ett par sekunder tidigare, och det känns.

Allt känns. Det iskalla vattnet som likt sylvassa nålar verkar vilja tränga sig in i pojkens hud, den fasta isen under hans bara händer när han gång på gång försöker häva sig upp, paniken som växer sig större för varje gång han misslyckas och faller ner i vattnet igen.

Det sjuåriga barnet har vid många tillfällen i sitt liv funderat över hur det känns att vara på väg att dö. Oftast har rädsla präglat tankarna, men ibland, när det varit som värst, kunde han nästan längta dit. Efter att bara kunna ge upp, låta sig själv försvinna och aldrig mer komma tillbaka. Men nu, när döden är närmre än den någonsin varit, tänker pojken inte ens tanken på att ge upp och låta sjöna ta hans liv. Han måste ta sig upp.

Ett tiotal gånger till hinner han häva sig upp en bit ur

vattnet för att sedan falla ner i det igen, innan någonting får honom att stanna till.

Ett par meter framför honom på isen står någon. Det är ett barn, klätt från topp till tå i tjocka vinterkläder. Men det är inte dem som fångar pojkens blick utan ansiktet, som får hela barnets kropp att lysa av rädsla.

Om tio år kommer pojken i vattnet inte längre känna ögonblicket då isen sprack, men däremot kommer ögonblicket då han såg en annan människa lysa av rädsla för hans skull kännas i varenda cell.



De båda pojkarnas blickar är låsta i varandra under bara ett par sekunder, men ögonblicket är så laddat med känslor att det lika gärna hade kunnat pågå under flera timmar. Eller under ingen tid alls.

Till slut sliter pojken på land i alla fall bort sin blick från det andra barnet och funderar ihärdigt ett par sekunder innan han drar av sin tjocka vinterjacka och går närmare vaken. När han är tillräckligt nära för att jackan ska kunna fungera som en förlängd arm kastar han i änden av den i vattnet och väntar på att den andra pojken ska ta tag i den. Sedan drar han.

Det är speciellt att känna hur någon annans liv vilar på att man orkar hålla tag i änden på en jacka. Det är skräm-

mande. Men för en sjuårig pojke är det också mäktigt att känna att man helt på egen hand kan rädda någon annans liv. Det känns meningsfullt.

Pojken på land är inte så värst stark, och att vattnet gjort det andra barnet flera kilo tyngre är inte direkt hjälpsamt, men det går. Centimeter för centimeter kommer pojken längre och längre upp ur vaken och till slut ligger han på mage på den snötäckta isen.

I takt med att det torra barnet börjar släppa efter på sitt grepp runt jackan släpper adrenalinets honom och en lättnad börjar fylla den lilla kroppen. Till slut kan han inte behärska sig längre, utan måste springa fram till pojken framför vaken och omfamna honom.

När han sitter där, med armarna runt ett barn han aldrig tidigare träffat men nu räddat livet på, inser han plötsligt att livet inte bara är ett hus med en strand till en sjö som ibland stelnar. Det finns så mycket mer.



Tid är en märklig sak. En minut kan ibland verka som ingen tid alls, men ibland kan det kännas som att en hel livstid hinner passera under den. Som när man sitter på en isbelagd sjö med en främmande pojkes armar runt en och vet att just den främmande pojken precis räddat ens liv.

Och innan minuten har passerat och pojkarna försiktigt lösgör sig från varandra hinner så mycket tankar och känslor passera genom barnens kroppar att det egentligen borde vara omöjligt för det att ske under bara en minut. Fast sedan är ju tid också en märklig sak.

När ögonblicket i alla fall tagit slut och pojkarna inte längre håller om varandra, utan sitter med en halvmeters mellanrum på isen, yttras inga ord. Det behövs inte.

Tacksamheten och lättnaden finns redan i luften.

Det här är ett ögonblick som pojken som nyss räddats ur vaken kommer att tänka tillbaka på många gånger i sitt liv, och varje gång kommer det att kännas. Men ännu mer kommer han känna det som händer sedan.

Det andra barnet reser sig till slut från isen. Hans ben skakar så att han knappt kan stå upp, men i ögonen finns inte en glimt av rädsla längre. Han tar ett försiktigt steg framåt, och sedan ännu ett. När han är på väg att ta det tredje vänder han samtidigt på huvudet och låter blicken möta pojkens bakom honom.

I efterhand kommer pojken på isen att se tillbaka på det här ögonblicket och minnas hur levande blicken som mötte hans var. Oavsett hur många människor han kommer att möta i sitt liv kommer han aldrig träffa någon som har lika levande ögon som pojken framför honom har nu.

Pojken ställer ner sitt högra ben på isen framför ho-

nom för att fortsätta gå. Hade han inte haft blicken i den andra pojken hade han kanske sett att han placerat sin fot precis på en bred spricka i isen, och då hade han kanske kunnat flytta på den i tid för att slippa känna marken försvinna under honom. Men nu är ju hans blick fast i den andra pojken och när han till slut vänder bort den ligger han redan i vattnet.

Barnet på isen kommer snabbt på fötter. På bara ett par sekunder har han hunnit dra av sin egen jacka och slänga i änden i vattnet. Men sedan händer ingenting. Pojken i vattnet skriker inte, fåktas inte med armarna för att hålla sig flytande. Han ligger bara där, helt paralyserad av skräck.

Barnet på isen kastar i jackan i vattnet gång på gång, skriker åt pojken att ta tag i den, men ingenting händer. Det går en minut, sedan två. Med hjälp av sina bylsiga vinterkläder lyckas pojken i vattnet mirakulöst nog hålla sig flytande, men vattnet är för kallt. Till slut orkar inte det lilla barnets kropp längre.

För resten av sitt liv kommer pojken på isen att minnas när han var sju år och såg en annan människa dö framför hans ögon. Hur någon i ena stunden kunde vara så alldeles levande för att i nästa inte finnas mer.

Och det kommer alltid att kännas.

STELNAT VATTEN

JURYNS MOTIVERING: Avskalat gestaltas två sjuåriga pojkars olika yttre livssituation och inre världar, och hur de möts i den mänskliga instinkten att rädda liv. Livets och dödens orättvisa prövas i en spänningsnovell kring den existentiellt obehagliga frågan varför just jag får leva när andra dör.



MIRJA FLODIN

Min ursäkt

JAG HAR GRUBBLAT en hel del över vad det är som har gjort mig så ängslig på sista tiden. Vad som fått mig att stirra ut genom köksfönstret med den där otäckt sugande känslan i magen som viskat till mig på nätterna minuterna innan jag somnat. Vad som förföljt mig genom drömmarnas värld och vad som förstört otaliga morgnar. Vad som gett mig den där vissheten om att det finns någonting som jag gör fel.

Det är inte förrän nu som jag tror att jag börjar förstå. Det har inte riktigt slagit mig än, utan jag tror att jag börjar inse det allt i och med att kvällen kommer närmare. Jag kan känna hur det långsamt sipprar djupt in i mig som söt, klibbig björksav i midsommartid. Hur det sprider sig i kroppen och får mig att känna mig trög och bortdomnad. Vissa skulle nog kalla det skam. Eller ånger. För allt det som jag gör och inte gör och kommer att göra.

Vi ska dit upp ikväll. Som så många gånger förut. Jag kan redan föreställa oss där uppe, omringade av röd midnatts-sol och hundratusen mygg på en fjälltopp i den bortglömda del av Sverige som vi kallar vår egen. Jag och mina vänner från barnsben.

Vi, som har bott i samma by och talat samma språk: en något nasal dialekt med en alldeles särskild klang i vokalerna. Vi, som har lärt varandra att ta en smäll och att sen slå tillbaka och som sen har skvallrat på varandra i lågstadielärarnas fikarum. Mött puberteten tillsammans. Pratats mens och AM-körkort. Som stått enade tillsammans mot världen i högstadieskolans korridorer. Vi, som trots att gymnasievalet delade upp oss i olika salar, fortfarande mötts där uppe på den steniga fjällheden för att efter långa skoldagar titta på utsikten och prata om livet.

Det är de här människorna jag kommer att svika. Deras förhoppningar och deras bild av mig som jag kommer att krossa till tusen små bitar ikväll. Och jag har ingen aning om hur jag ska kunna be om ursäkt.

Den första gången ikväll jag riktigt känner hur jag skäms är när Ante ringer mig. Det är han som har ordnat hela grejen och hittat ett datum som passar alla, nu när vi alla har fått jobb på olika håll och ingen av oss har något riktigt sommarlov längre. Fast vi är grannar har jag knappt träffat honom på ett halvår, och mycket sällan redan före det.

Jag hör hans leende i telefonen. Hur han lätt rynkar på pannan och hur snusen skymtar fram bakom överläppen när han på vårt egna nasala språk frågar mig om det var så att jag kunde komma ikväll. Tydligt har jag glömt att svara i gruppchatten. Jo, självklart så kommer jag. Kunde bara inte komma på vad jag skulle skriva, så skyller ifrån mig på dåligt wi-fi.

Han kör förbi min infart fyra minuter senare och jag får sitta i framsätet i hans svarta Volvo V70 medan vi hämtar upp de andra två. Baslådan i bilen är en annan än förra gången jag satt här, och de förut så nötta sätena är klädda i nytt blanksvart konstläder. Det knarrar när jag sätter mig ner och jag uppmärksammar hur fin han har gjort bilen. Han ler sitt snusleende, och jag känner hur det knyter sig i magen. För jag tror att både han och jag vet att det inte är det jag tänker. Att hans bil är fin. Att det han gör är viktigt. Ångestsörjan sipprar in när jag tänker på det. Fyller mina skor och får mig att känna mig svettig och kall på samma gång. För jag har aldrig kunnat förstå det här hos Ante.

Ante, som har bilen och raggen och sen inte så mycket mer. Som går direkt från jobbet till garaget och skruvar hela veckan, så att han på fredagar kan få köra ner till tätorten och se gubbarnas instämmande nickar när han öppnar motorhuv. Att senare på kvällen, trots sina glasögon och tafatta sätt, få bli inbjuden på festerna eftersom han alltid ställer upp som fyllechaffis.

Ante, vars värld jämt varit för liten för mig och som jag gång på gång gnällt på och tjatat om smältande isar och skatt på bensin. Som trots att jag distanserat mig från honom bjuder upp mig på fjället. Jag sitter i bilen och tänker att jag vill säga förlåt, men vet inte hur.

Den andra gången det händer är på vägen upp. Det är Ante, Carmen, Hugo och jag och det är inte särskilt långt att gå. Men det tar lång tid i alla fall. Vi har mycket att prata om, men framför allt är det Carmen som håller ner tempot. Jag fattade det inte först. Trodde att hon hade gått upp i vikt och kanske börjat röka igen. Men när vi pausar för andra gången och hon flåsande sätter sig på en mossig sten med ena handen på magen blir det med ens tydligt vad det är som gömmer sig under den svarta huvtröjan. Hugo visste tydligen redan, eftersom han och Carmens kille känner varandra, men för mig och Ante är det nu vi får reda på det.

I något slags chocktillstånd gratulerar jag och får till och med känna på magen, även om den inte har börjat sparka än. Men inget av det jag säger känns äkta. Inom mig tänker jag på hennes kille, och när vi börjar gå upp mot toppen igen har den kletiga sörjan från bilen bubblat upp från fötterna och upp i vaderna. Bubblat upp och gjort mina ben stela och minst lika trötta som Carmens.

Fattar inte vad hon ser hos honom. Jävla rövhål. Visst,

han har fast anställning i en gruva norröver och betar sig mycket vuxnare än många andra killar i byn. Men hon har burit allt för många långärmade tröjor soliga dagar och burit allt för mycket smink runt ögonen efter storhelger för att jag ska tro att allt är som det borde vara. Och visst, de har varit ihop sen högstadiet och känt varandra längre än många andra par, men ingen av dem har inte ens fyllt tjugo än.

Jag kan nästan se hennes framtida jag framför mig. En Carmen som lämnat sin man för att rädda sina barn och nu sliter ut sig själv för att ge dem ett bättre liv än vad hon själv fick. En Carmen som är läskigt lik sin egen mamma.

Jag tittar upp på stigen där hon går framför mig. Ser hur hon stryker bort svetten ur pannan och då och då tar ner handen och sätter den på magen. Och jag skäms när jag tänker på hur jag pratat om killar, hur jag dömt ut både hennes kille och alla andra pojkar runt omkring oss. Sagt att vi skulle ha åkt bort tillsammans, hon och jag. Träffat killar med bättre kvinnosyn och bättre personlig hygien. Såna som förstår vikten av samarbete och innebörden av samtycke. Såna som städar efter sig och som kan laga annan mat än mikrad fryspizza. Såna som läser böcker eller kanske såna som reser upp hit på vintern för att åka snowboard i designade ylletröjor och långa frisy rer. Bättre killar helt enkelt.

Jag tittar på henne igen. Inser att allt det jag sagt bara kommer krossa henne ytterligare. Jag går upp jämsides

henne. Känner hur benen fortfarande är sega av sirap, men struntar i det. Frågar om babynamn och försöker visa att jag ändå är glad för hennes skull. Hittar inte det rätta orden så kan inte säga förlåt.

När vi har kommit upp på fjället och tittar på solen som sakta färdas längs med horisonten plockar vi fram ölen. Det är då det händer för tredje gången. För Hugo dricker för mycket. Igen.

Vi brukade vara nästan som tvillingar, jag och han. Vi var så lika som barn. Samma raka uppriktiga sätt. Flitiga i skolan. Duktiga på sport. Lovande talanger så fort vi tog oss för någonting. Vi brukade tävla mot varandra på lektionerna, vem som kunde klara flest glosor eller vem som blev kvar med veckans matteutmaning först. Jag brukade vinna, även om det var med väldigt lite marginal.

I nian övertalade jag honom att söka samma gymnasieprogram som mig, och vi lät andra kalla oss för nördar. För vi båda två trivdes med det. Att vara nördiga. Men under den sommaren hände det något, och han började hänga med andra. Coola killar med crossmoped. Slitna jeans och solglasögon och föräldrar med sportstugor och dyra skotrar. Och tre veckor in på utbildningen bytte han program och bytte ut våra pluggkvällar mot grillhäng och fyllevisor på sandstranden nere vid sjön.

Ett år senare slutade han samåka med mig till ishockeyn

också. Gick först ner tre kilo i muskler och sen upp tio i starköl. Fick finnar på hakan och mörka ringar under ögonen. Hade tre olika flickvänner under loppet av ett år. Ibland följde jag med på festerna, men det slutade aldrig att vara stelt för mig. Ville inte bli som honom. Brukade fråga honom om det verkligen var det han ville och försökte få honom att drömma om något mer än att vara festens kung. Att plugga och forska och rädda världen från allt det vi nördar ner oss i som barn. Sa till honom att ta sig själv i kragen och vägrade själv att dricka.

Men det funkade aldrig, och nu sitter vi här uppe och han är som vanligt redan gladfull. Pratar högre med yviga gester och bjuder mig på en långburk. Till skillnad från förut tar jag emot den. Den är svår att dricka, för nere i magsäcken skvalpar redan skammen runt och ger den kalla ölen en unken, bitter eftersmak. Jag kämpar för att svälja. Vill visa att jag inte bara ser honom som ett misslyckat fyllo. För det är det han tror att jag tänker om honom.

Han är glad nu, skämtar på bred dialekt och berättar historier om året som gått och får oss alla att skratta. Men när han tittar åt mitt håll känns det ibland som om han ser ledsen ut. Som att han önskat att han inte var den han blivit. Och jag känner i fjällbrisen hur han luktar alkohol och sorg och tänker att han kanske druckit mindre om han inte alltid jämfört sig med mig. Så jag tvingar mig

själv att halsa i mig resten av ölen och börjar också skämta och dansa, trots att jag känner mig spyfärdig av ångesten som snart fyllt hela kroppen. Bedövad och illamående försöker jag vara lika gladfull som Hugo, för jag kommer inte på något bättre sätt att säga förlåt än att försöka att inte vara bättre än honom.

Till sist lider natten mot sitt slut. Solen gick aldrig riktigt ner, men ändå är den på väg upp igen. Temperaturen stiger och fåglarna börjar sjunga, ölen är slut och berusningen över för länge sen. Det är dags att gå hem igen så vi packar ihop och börjar gå neråt.

Plötsligt börjar vi prata om hösten och om framtiden. Då händer det. Jag får frågan. Den som jag väntat på hela kvällen och det som tyngt mig mer än allt annat. De frågar mig nyfiket och uppmuntrande. Vad var det som jag har sökt? När far jag iväg?

Jag svarar inte först. Vet inte vad jag ska säga. För det är nu jag måste avslöja mitt bedrägeri. Det är ett år sen vi alla gick ut gymnasiet, och ett år sen jag började jobba för att finansiera mina framtida studier. Tre år av hårt pluggande i gymnasiebänken från morgon till kväll och sen ett år av nattskift på äldreården och timvikariat på förskola, skrubbande av skoltoaletter och långa, hårda arbetspass på kalhyggen med tallplantor i kassetter och planteringsrör och mygg.

Allting så att jag kunde ta mig härifrån, och göra allt det som jag sagt till mina vänner att göra. Ta mig ut ur vår bortglömda del av Sverige och upptäcka resten av världen. Göra den bättre, så att färre behöver ha sin bil till bästa vän eller bli gravid vid nitton eller supa varje helg. Och all sörja som finns inuti mig samlar ihop sig till en stor boll när jag tänker på det. Att mina vänner ville att det skulle hända mig. Jag som faktiskt kan ska ta mig härifrån innan jag blir fast för gott. Att det är min förbannade plikt och mitt enda sätt att säga förlåt på riktigt. Att jag har svikit dem.

Carmen stannar upp och Hugo tittar på mig och Ante frågar vad det är som händer.

Jag står tyst på stigen och känner hur luften smakar lika varm och kvalmig som jag känner mig. Tungan klibbar fast och jag kan inte prata. För sista ansökningsdatum kom och gick och jag gjorde ingenting. Vet inte varför. Gjorde det bara inte.

De ser på mig och jag tittar ner i backen innan jag harklar mig för att berätta och då är det som om de förstår.

Vi kommer ner till Volvon igen och Ante startar motorn.

Jag säger någonting om att jag funderar på att fara iväg och plugga nästa år. Kanske journalistik. Måste bara bestämma mig för om det känns rätt. När jag pratar sipprar den tunga sörjan ut ur munnen och fyller luften i det trånga

utrymmet. Omsluter oss alla och trycker ner oss i de knariga sätena och sticker i lungorna när jag pratar. Och alla i bilen vet att jag inte menar det jag säger. Att jag till slut har fastnat i sörjan precis som de redan gjort. Att jag nästa år inte kommer att ha kommit ett enda steg längre bort från den verklighet jag hela livet försökt ta avstånd ifrån.

Jag tittar på Ante i förarsätet. När han med blicken fäst långt bort på vägen suger på sitt snus, och tänker på alla de gånger jag gnällt på honom.

I backspeglern ser jag Carmen. Hon tittar ner på sina händer med högrött ansikte och säkerhetsbältet under den redan något runda magen, och jag inser att jag aldrig sagt men ändå alltid visat att hennes liv och hennes kille inte är tillräckligt.

Bakom mig hör jag hur Hugo börjar andas tungt. Han snarkar av sig det sista ruset, och jag minns alla mina framgångar och hur jag aldrig på riktigt gjort något för att hjälpa honom i hans misslyckanden.

Allting blir tyst. Det är för svårt att prata i den tjocka luften. Försöker andas in men allting är varmt och kvavt och luktar sirap. Tänker på alla gånger Ante sagt till mig att jag var menad för något större. Inser att Carmen någonstans önskar att jag ska leva det liv hon inte får. Minns hur Hugo tvingat mig igenom pluggkvällar för att jag skulle få de betygen han inte längre orkade kämpa för.

Kanske har jag trott att jag genom att stanna skulle

kunna gottgöra för det jag gjort. Att genom att bli som dem ge dem den respekten jag glömt att de faktiskt förtjänar. Men nu förstår jag till slut djupet av mitt svek. Att jag bara hade kunnat ge dem rättvisa genom att fara härifrån. Använda de förmågor och leva det liv och uppfylla de drömmar som de aldrig fick chansen till. Skammen sköljer över mig som en störtvåg och jag flämtar i den varma bilen. Nu vet jag vad jag ska be om ursäkt för. Så jag andas in och säger det äntligen, säger det högt och tydligt.

Förlåt. För att jag inte ens har modet att försöka. Och en gång till. Förlåt. För att jag sa att jag var bättre än er och ändå inte var det. Förlåt. För att jag fick chansen men sumpade den. Förlåt.

Men luften omkring mig har blivit för tjock och trög. Hopplösheten har fyllt allting runt omkring oss, har nått oss med sin fulla kraft. Jag säger förlåt igen men de hör mig aldrig.

JURYNS MOTIVERING: Att slitas mellan traditioner, andras förväntningar och sina egna förhoppningar. Om viljan att passa in, drömmen att sticka ut och livet som pågår däremellan. Allt ställs på sin spets en sommarkväll när barndomsgänget ses och framtiden känns så nära och ändå så långt borta. Inkännande, finstämt och levande skildrat, med en perfekt dramatisk båge.



MATILDA MODIG

Bykefloa

PÅ EN STRAND vid en å en bit in i skogen från byn ligger platsen för kvinnornas byk. Det är en plats för blåfrusna fingrar, rödskavda knogar och värkande ryggar. Byk är den tyngsta uppgiften husmödrarna har. Det är också en plats av gemenskap, skvaller och hierarki. Byns alla kvinnor kommer ju hit, och en del samtal lämpar sig inte för kyrkbacken.

För många år sedan hjälpte männen kvinnorna att med järnspekt flytta de mest oländigt belägna stenarna just här vid stranden. Sedan dess är det platsen för byken. Den kallas för bykefloa.

Agnes vaggar stigen fram. Det är svårt att bära tvättkorgen på höften som hon brukar när armarna den senaste månaden har slutat vara långa nog för att nå runt den växande magen. För sju år sedan, när problemet uppstod första gången, fick Mats gå med och bära korgen åt henne. Men så var de också nygifta då, fortfarande med fjärilar i magen och hett blod susandes i öronen.

Andra gången testade hon att dra tvätten i dotterns skrinda. Stigens alla stenar och förrådiska trädrötter satte dock punkt för det företaget illa kvickt.

Tredje gången placerade hon korgen på huvudet men fick ont i ryggen, så nu har hon gett upp de kreativa försöken och ändrar ideligen händernas fattning för att inte tappa alltihop och behöva lägga sig på knä på den barrbeströdda marken. En övning nog så omöjlig som att bära korgen.

»Lägg dom torra brödbitarna i stekflott så får barna ner dom«, pustar hon till Vilhelmina, som vandrar bakom henne på stigen med sin egen korg på höften. »Så får dom det extra fettet också.«

Vilhelmina visslar till.

»Du kan, du! Ja undrar ofta, ja, varför i allsin dar vi skaffe oss alle di barna. Elva stycken, de e ju int klokt när man knappt har en levande ko ens en gång, så mager som ho e. Men så tänker jag, att si det vet jag ändå.« Hon håller på orden ett ögonblick. »Ja, för nåt kul ska man ha åsså.«

Prasslet av Vilhelminas steg tystnar. Agnes vänder sig inte om för att se vad hon gör – korgen och magen tillåter det inte – men det behöver hon inte heller. Bakom Vilhelmina går Edla, och hennes bestörta utrop säger Agnes allt om vad hon inte ser själv.

»Jag vill då inte tvingas se prov på vad som försiggår

mellan dej och Magnus om nätterna, tack så hemskt mycket!«

Vilhelmina fnissar. Agnes också, men tyst för sig själv.

De tre kvinnorna tvättar sida vid sida på stranden, som de alltid gör. Det är ännu bara tidig april, och våren är sen i år. Det var inte förrän alldeles nyligen som ungarna förbjöds leka mer på isen.

Vattnet i ån får händerna att flamma röda av köld. Det kommer ta kvinnorna flera timmar att få dem varma igen när de är färdiga här. Men när väl isen har lossat finns det ingen ursäkt för att byka i uppvärmt vatten hemma. Vinterns vedförråd är det bara bottenskrap kvar av och veden utomhus har inte hunnit torka upp.

Kvinnorna måste prata på där på strandkanten. Om de är tysta för länge känns det som om fingrarna skulle trilla av.

»Bernströms predikan va kraftfull i sönnas. Nog var det nå'ra som skruvade på sej i bänkarna, de såg jag allt.«

»Annat vore väl underligt.« Det är Agnes som svarar.
»Herman Janssons fru stirrade på sina tår hela ti'n. Tror jag det, så som hon svassar omkring och visar upp spetsbrodyr när man inte bett om det en endaste gång. En fåfång typ, den.«

Edla bestämmer sig för att inte sätta upp håret på nytt, trots att hon tycker att det har lossnat ur knuten på ett

fult sätt. I stället ser hon bort mot stigen och knuffar till de andra.

»Stina-Maja.«

De båda andra tystnar och rätar på ryggarna. Alla tre, med begynnande rynkor och grått vid hårfästet, ser med stenansikten på kvinnan som går förbi dem. Hon går till bykstället en liten bit längre bort längs ån. Stället som man måste klämma sig genom ett björnbärssnår för att komma till. Agnes, Vilhelmina och Edla använder inte det stället. Nej då. Men Stina-Maja smyger med sänkt blick förbi kvinnorna. Hon har ännu inte börjat sätta upp håret – hennes tjocka fläta daskar på ryggen när hon går – och händerna är fortfarande mjuka.

Edla höjer ögonbrynen.

»Hon hade väl hoppats att ingen skulle va här.«

»Detta blir spännande. En tvättkorg kan minsann visa ett och annat.« Agnes röst är en väl avvägd viskning som precis når fram till Stina-Maja.

När hon sätter sig på knä i vattenbrynet bortom björnbärsbuskarna och börjar plocka i sin tvättkorg sträcker Vilhelmina på halsen.

»Jodå«, säger hon, »ett lakan. Såpa, ser man på. Ho skrubbar idogt på ett å samme ställe.«

Vilhelmina lutar sig förnöjt tillbaka på hälarerna.

Edla fnyser.

»Det kunde man just tro. Med en mor som lämnar jän-

tan i sticket och med en sådan far. Det är väl en himlens försyn var gång han lyckas stappla till farstutrappan om natten.«

»Om vi ska kalla det försyn«, suckar Agnes. »Gud må förlåta mig, men jag undrar jag om det inte vore till det bästa om han alls inte låg där utslagen en morgon, utan i nåt dike nånstans.«

»En skam e vad det e, alltehop. Men det e just ingen som förvånar sej, så som ho ränner med uppvikta ärmar och bakdelen svängande, till å från körka om sönnan till å mä.«

Ryktet om Stina-Majas förhävanden på sistone lyckades naturligtvis inte undgå Agnes öron och Agnes undanhöll naturligtvis inte sina väninnor det saftiga skvallret.

När Stina-Maja smyger tillbaka ser hon fortfarande inte upp. Kvinnorna sträcker demonstrativt på ryggarna. Agnes stryker med handen över magen. En mage som inte skäms. Anständighet.

»Edla och Vilhelmina! Agnes! Så ypperligt trevligt att se er här!« Det är Ada i Hasselgården som kommer ut i gläntan vid bykefloa med sin tvättkorg.

De tre kvinnorna som redan ligger på knä och skrubbar tittar menande på varandra när de hör hennes höga, gälla röst. Agnes sluter för en sekund ögonen.

»Det är så bra med sällskap vid byket«, kacklar Ada och drar upp en nästan ny skjorta ur korgen. »Fasligt

kallt i vattnet kan jag tänka mej, nu när vi fick så sen islossning. Det var nästan så att man blev rädd att vår Herre glömt bort oss alldeles eller om han håller inne med våren av någon anledning ...«

»Jo«, säger Edla.

»... men så är det ju, att paltorna ska bli rena. Ja, jag känner det än mer nu, att det är viktigt med de rena kläderna och intrycket det ger – ni har kanske hört om min August, att han ska ...«

»Jo«, säger Edla.

»... till läroverket i höst. Magister Svensson drillar han för fullt inför proven. Inte får man nån hjälp från August hemmavid nu för ti'n, inte, nej han läser och tragglar, han ...«

»Mhm?«

»... men jag skulle inte låta han göra annat, nej. Det vet man ju vilken ära det är att få fortsätta studera. Inte många som håller måttet, säger magistern. Säger att min August är ett ljushuve om han nånsin stött på ett. Din Olof är väl i samma år, Vilhelmina? Jag tror inte att August har talt om att han ska skriva proven?«

»Nä, de ... de föll sej int så.« Vilhelmina famlar efter en ursäkt, en giltig anledning till varför hennes son inte rabblar kunganamn där hemma. »Me elva ongar behövs alla händer på åkern.«

»Ja, det är klart. Och läroverket kan ju inte va för alla, så är det ju. August säger ofta att ...«

Ada tvättar sida vid sida med de andra tre kvinnorna. I stället för att lägga de tvättade plaggen i korgen brer hon omsorgsfullt ut dem över blåbärsriset. Det går inte att undgå att beskåda Augusts nya skjortor, byxor och överrock som han ska ha i höst. Munnen går i ett på henne. Edla och Vilhelmina yttrar med jämna mellanrum något hövligt och lagom uppmuntrande och intresserat som svar på hennes stolta pladder.

Bara Agnes sitter mol tyst. Hon har stavat sitt namn i sanden i prydlig skrivstil. Hon tänker på läroboken från folkskolans sista år som hon fortfarande har liggandes hemma. Tummad och sliten, med små anteckningar i marginalen.

Ibland, när barnen somnat och Mats inte kommit hem än – han ränner väl efter nån ung jänta, hon brukar förstå vem det är från vecka till vecka genom att följa hans blickar på kyrkbacken om söndagarna – tar hon fram den och bläddrar en stund. Läser texterna, även om hon redan kan allt vad där står utantill. Suckar sedan, gömmer den igen och kryper ned i sängen. Väntar på Mats och undrar över vilket av två scenarion som kommer utspela sig ikväll.

Antingen är han frustrerad över att inte ha fått tillträde där han ville, och då har Agnes inte något att sätta emot utan måste ligga där och känna hans druckna, illaluktande andedräkt över sig. Eller också har han lyckats charma till sig någon vars händer ännu inte är valkiga och

vars bröst ännu inte hänger efter att ha fött upp tre barn. Sådana kvällar lägger han sig så långt ifrån henne i sängen som möjligt. Om hon sträcker ut handen för att nudda hans nakna axel flyttar han bestämt bort den. Agnes vet inte vilket alternativ hon avskyr mest.

Ada har tvättat färdigt. Hon gör stor sak av att plocka ihop kläderna sist av allt.

»Så rart att få talas vid med er. Det gör den här gräsliga sysslan mer överkomlig. Och Vilhelmina, jag tror säkert att din Olof kan få låna Augusts böcker i höst när han inte behöver dom längre. Ja, bara för skojs skull, då.«

Vilhelmina ler ansträngt. Huden stramar i hennes tärda ansikte.

»Ge August våra varmaste lyckönskningar«, säger Edla i hennes ställe.

Vilhelmina ser tacksamt på henne.

»Det ska jag, det ska jag! Tack så mycket!« Ada svasar iväg på stigen.

Agnes tittar fortfarande ner på sitt namn i sanden.

»Han har inte ens skrivit proven än.« Hennes röst är dov. »Hon vet inte om han kommer in.«

Bykefloa är en plats där de tvättande kvinnorna får ta del av varandras ofiltrerade liv. Vardagens färger och texturer. De syns i tvättkorgarna. Ibland talar tvättkorgarna för nyfikna öron, högt och tydligt, om det som det annars vis-

kas om. Och ibland får tvättkorgarna sätta ord på det som det annars inte går att finna några ord för.

När Lisen i Vallbacken kommer ner till bykefloa marker Vilhelmina och Edla på sig så att hon kan ta plats mellan dem. Lisen hälsar kvinnorna med liten röst, och Edla hälsar mjukt tillbaka och säger att det var roligt att se henne. Vilhelmina lutar sig in och stryker den nytillkomna kvinnan över ryggen. Lisen tittar ut över vattnet ett ögonblick. Blicken är långt bort. Agnes ser Lisen rysa och minns att vattnet här i bykefloa så småningom kommer rinna ut i sjön. Tvätten ska ju tvättas, men det är ändå beundransvärt av Lisen att komma hit.

Så drar Lisen ett långt andetag och plockar upp det första plagget ur sin korg. En svart kjol. Sedan ett svart huckle. Svarta sockor, för barn och för vuxna. Svarta skjortor och en svart linda för ett spädbarn. Hon tvättar under tystnad och de andra kvinnorna letar fruktlöst efter orden. Inga samtalsämnen känns rätt, trots att de vet av erfarenhet – de lever alla hårda liv, ingen av dem har varit förskonade från att behöva tvätta så som Lisen tvättar nu – att normala samtal är det man längtar efter.

Det går långsamt, och efter en stund lägger kvinnorna bort det de själva har för händerna och börjar vrida ur Lisens plagg åt henne. Hon ler tacksamt, ett litet leende. När de till sist är klara häver sig Lisen upp. Hon vinglar till, men Edla är där och stöttar. Även Agnes och Vilhel-

mina reser sig upp, och de tre kvinnorna står axel mot axel mitt emot Lisen och funderar på vad de ska säga.

»Du vet, Lisen vännen«, säger Vilhelmina, »bror min e ogift ...«

Hon tystnar tvärt när Edla och Agnes blänger på henne.

Lisen vänder ner blicken.

»Tack i alla fall.« Hon ser upp igen. »För hjälpen med tvätten.«

Agnes, Vilhelmina och Edla ser efter henne när hon går.

Agnes suckar.

»Det får en att uppskatta och vara rädd om det man har. Nog för att Mats går mej på nerverna, men på sistone har jag inte kunnat slappna av när han är vid sjön. Barna får inte ens gå i närheten utan mej.«

»Och hennes tre små glin där hemma. De stackarna«, säger Edla.

»Som om dom inte såg ut som stickor redan innan. Varken familjefadern eller äldste sonen kvar att sörja för dom.«

»Dom lär inte få det lätt.«

»Vem har det lätt, säj?« suckar Vilhelmina.

Vissa mödrar kan inte komma till bykefloa själva. Anna i Yttertorpet skickar sina tvillingar, Rut och Robert. De kånkar på sin korg tillsammans genom skogen.

Edla får syn på dem och kommer på fötter för att lät-

ta deras börda. De små liven. De är lika tunna som alla barna här i trakten, men Anna har sett till att de är klanderfritt tvättade och kammade, och allt slitage i de flitigt använda kläderna är omsorgsfullt lappade. Edla nickar och hummar gillande. De små liven. Det är tungt för två nioåringar att axla sin mors arbete. Edla hjälper dem ner till stranden och vinkar till sig Agnes och Vilhelmina.

Hon minns tydligt tvillingarnas födsel, javisst var hon där, som hon har varit där vid nästan samtliga födslar i byn de senaste femton åren. Hela byns nuvarande hop av ungar har hon förlöst. Det ger henne band till dem alla. Två egna, inga fler, har hon välsignats med, men hon känner ömma känslor för vartenda barn som springer längs den här byns vägar och stigar.

Rut och Robert lastar upp små haklappar, små blöjor och små sockor som de tre kvinnorna tar emot och klappar på sina klappträn.

Stackars Anna. Hennes senaste var en av de svåraste förlossningar Edla har bistått. Fortfarande sängbunden nu när den lille har lärt sig sitta. Rut har väl fått flänga runt i stugan med honom på höften. Men kammad och tvättad är hon ändå, ja minsann. De är rekorderligt folk där i Yttertorpet.

Vissa mödrar kan inte komma till bykefloa själva. Genom skogen kånkar en pojke ensam på sin och sin mors korg.

Edla får syn på honom och rynkar på näsan. Han är tanigare än de andra barna här i trakten. Han är kammad, Edla måste tillstå det, men skjortan är fransig och smutsig och han har inga skor på fötterna. Edla vet att han delar födelseår med Rut och Robert, men hon tänker då inte spekulera i på vilket jordigt, undangömt golv långt ut i gu-vet-var som den ungen först såg dagens ljus. Aldrig att hon skulle ha en del av att ett sådant barn kom till världen.

Agnes och Vilhelmina gör som Edla, och följer pojken med blicken när han hukar sig genom björnbärssnåret.

»En tvättkorg me bara en ung kvinnas å hennes onges klär. Säger väl allt«, är Vilhelminas enda kommentar när pojken lastar ur sin korg och mödosamt hanterar tygerna som blir tunga av vattnet.

»Skamligt«, fyller Agnes i.

En stund senare letar sig pojken tillbaka med sin fuktiga, men rena, tvätt.

»Jag har hört att *hon* står utanför smedens dörr sent om kvällarna. Man undrar just om det bara är smulor eller nåt mer hon tigger om«, säger Agnes när han går alldeles bakom dem. Det är hans mor hon syftar på, men hon bryr sig inte om att sänka rösten. Tvärtom.

»Ånej, de vet vi alla va ho e ute efter«, säger Vilhelmina.

»Att hon anstår sej. Att hon tillåter sej sjunka så djupt.«

Edla slänger en sista blick på pojken innan han försvinner in mellan träden. Kammad, förvisso. Men som om det vägde upp. Inga skor.

Agnes, Vilhelmina och Edla tvättar färdigt. Pratar om män och barn och predikningar. Om att värmen måste komma snart, annars är det ett knapert år som väntar. Om det bästa sättet att avlusa och om svärmödrar med dömande blickar.

När de sista plaggen är urvridna samlar de ihop korgar och klappträn och kjolar. Edla gör om hårknuten i nacken. Nu ska de hem. Elda i spisen och hitta något att sätta på borden tills familjerna kommer in, hungriga och trötta. Som om vi inte själva är det, anmärker de för varandra och skakar på huvudena åt arbetsfördelningen. Så tänker de på att de i alla fall kommer vara nära spisen och känner sig bättre till mods. Händerna är stelfrusna. Det är tur att storbyk inte görs så många gånger om året.

Det har gått ett år. Vintern var mildare i år och redan nu, i tidiga april, har trädens knoppar brustit. Bykefloa glimmar av mjukt, grönt ljus när solen skiner genom de skira löven ovanför tvätterskornas huvuden.

Agnes, Vilhelmina och Edla tvättar tillsammans som vanligt, sida vid sida. Den här våren hinner Agnes dock inte skvallra riktigt lika mycket. Hennes dotter tultar

runt över tuvorna. Hon är bara tio månader gammal men har redan lärt sig gå, och Agnes har fullt sjå med att hålla henne ifrån både det strömmande vattnet och den djupa skogen bortom gläntan. Framför allt vill hon hålla henne ifrån björnbärssnåret. För på andra sidan taggarna finns en samling kvinnor och barn som hon inte vill att dottern ska beblanda sig med.

»Johan, din buse! Sen när fick du tillåtelse att bli så här lång och ståtlig? Stora karln, ju!«

Stina-Maja rufsar Johan i håret när han kommer ut genom björnbärsbuskarna. Han har inga skor det här året heller, men håret är fortfarande välkammad – eller, det var det innan Stina-Maja får det att se ut som ett fågelbo.

»Ska du tala om barn som växer?« säger Ingrid, Johans mamma. Hon går fram till Stina-Maja och kikar ner på knytet på hennes bröst. »Den här lille parveln börjar bli en rejäl klimp. Har du fortfarande inte bestämt dej för ett namn till han?«

Stina-Maja höjer axlarna och slår ut med armarna.

»Nä, jag kan inte bestämma mej. Man borde väl ha ett namn efter tre månader, men Bernström verkar inte ha nån brådska att döpa han, så jag tänker då inte hasta.«

De båda kvinnorna skrattar. Sedan blir de tysta en stund när repliken får dem att än en gång minnas vidden av sitt utanförskap.

»De e förjävligt«, säger Ingrid.

»Ja.«

Agnes, Vilhelmina och Edla pratar emellanåt där de ligger på knä på stranden, men framför allt sträcker de på halsarna och spetsar öronen för att försöka höra vad som sägs på andra sidan björnbärssnåret.

Strax dras uppmärksamheten dock från snåret till skogsbrynet. På stigen kommer en figur stapplande. Hennes kinder är insjunkna och de svarta ringarna under ögonen får det att se ut som om hon inte sovit en sammanhängande natt på många månader. Det har hon inte heller, om kvinnorna ska tro de rykten som cirkulerar. Och det gör de.

Kvinnan bär på en mycket liten tvättkorg med endast några få plagg i.

»De lär väl va första gången ho tvättar se'n vi träffa på'na här i fjol«, viskar Vilhelmina.

Kvinnan stannar mitt framför dem. Inte för att hon vill konversera, utan för att hon börjar skaka okontrollerat och tvingas stanna. När hon till sist lyckas hämta sig och snubbla vidare mot björnbärssnåret tittar de tre husmödrarna på stranden menande på varandra.

»Flaskan har henne i sitt grepp«, säger Edla med en suck. »Att hon inte kunde motstå, ja, man tänker i alla fall att barna kunde fått henne att hejda sej. Nog för att

sorg och en skrikande mage utmanar förståndet, men att så alldeles ... en redbar kvinna som hon var ...«

»Man undrar ju varifrån ho får pengar för all den drickan«, säger Vilhelmina.

Agnés tittar på henne med höjda ögonbryn.

»Det vet vi väl alla. Det är inte bara spriten som har haft henne i sin famn det här året.«

»Jag tänker på dom stackars barna«, säger Edla.
»Dom tre som hon trots allt hade kvar. Tänk att se sin mor gå ner sej så fullständigt. Jag kan se framför mej hur dom satt och tryckte i nåt hörn alldeles vettskrämda när hon till sist kom hem framåt gryningen.«

»Vi får tänka att dom har det bättre hos det nya folket«, säger Vilhelmina. »Ho kunde inte rå om dom, de va bara en sak å göra. Hos henne kunde dom inte va.«

Agnés lyfter upp sin dotter i famnen och pussar henne mjukt på den fjuniga hjässan. Hon ser sig omkring. De nytvättade kläderna ligger urkramade i korgarna. Trädens skuggor över vattnet börjar bli långa.

»Är vi klara så att vi kan gå? Jag orkar inte med det här längre.«

Med en sista blick på björnbärssnåret nickar de andra två. Kvinnorna samlar ihop sina saker och börjar traska stigen hemåt. Hem till män och barn.

På söndag ska de till kyrkan som vanligt. Det ska vara barndop. Efteråt är de bjudna hem till föräldrarna, ja, det

kommer inte vara något tjuvigt men de ska umgås och dela glädjen över dopet med dem. Alldeles säkert kommer de hinna med en del skvaller också.

De har inte mycket, Agnes, Vilhelmina och Edla, men de har varandra. De har sin trygga plats i gruppen. När de byker i bykefloa, då byker de vid stora stranden.

Lisen klämmer sig genom björnbärsbuskarna, och trots att korgen är så liten och lätt tas den direkt ur hennes händer av Stina-Maja och Ingrid. Hon sjunker ner på gräset.

»Ni behöver inte ...«

»Här«, avbryter Stina-Maja, samtidigt som hon lossar tyget runt sitt barn och lägger honom i Lisens famn. »Du får hålla. Jag kan inte ha han på mig när jag tvättar. Och se om du kan komma på nåt bra namn. Just nu går han fortfarande som Lasse-Knut-Alfred, men så kan vi inte ha det.«

Ingrid hummar medhållande och mimar »*Lasse! Lasse!*«.

Lisen ler försiktigt av tacksamhet. Hon känner sig välkommen. Det var länge sedan sist.

Det är precis lagom varmt av solen och alldeles vindstilla tack vare de täta snåren runt gläntan. Lisen lägger sig tillrätta på sidan på marken. Hon kan inte ligga på rygg längre, som hon alltid gjorde förr. Det får henne att känna sig blottad och associationerna blir för obehagliga.

Ögonlocken är tunga. Det är skönt att bara få ligga där en stund och vila. Sova ...

»Lisen! Titta!«

Lisen vaknar till när Johan dimper ned bredvid henne i gräset. Han är stolt som en tupp och visar upp ett grässtrå.

»Mor lärde mej spela.«

Han spänner upp grässtrået mellan tummarna och blåser. Skarpa toner ljuder genom gläntan.

»Jag lärde dej spela och jag lärde dej att inte göra det rakt i örona på folk!« kommer det från Ingrid's ryggtavla nere vid vattnet.

Johan räcker ut tungan mot henne och ler finurligt mot Lisen.

»Det var jättefint!« viskar Lisen och ler tillbaka.

Stina-Maja och Ingrid tvättar sida vid sida. Johan far än åt ena, än åt andra hållet i sin jakt på grässtrån. Lisen vaggar Lasse-Knut-Alfred och tänker att han nog borde heta Karl.

De pratar inte så mycket. Skvaller hör man på kyrkbacken och där är de inte välkomna. Förresten är det inte lika roligt när skvallret rör en själv. De vet inte att det är dop på söndag, men de bryr sig inte heller. De är nöjda med att vara här tillsammans och få dela livet en stund.

De har inte mycket, Lisen, Stina-Maja och Ingrid, ja, mindre än de flesta. Men de har varandra. Den lilla trygg-

BYKEFLOA

het de har, den har de hos varandra. När de byker vid bykefloa, då byker de bortom björnbärssnåret. Men där, där kan de lyfta blicken.

JURYNS MOTIVERING: Här kliver författaren ur sin egen samtid för att skildra en historisk urscen – kvinnor som tvättar vid en strandkant. Trots att livsvillkoren har ändrats känner vi ändå väl igen oss i det allmänmänskliga, i skam och vanära, i omsorg och gemenskap, vilket gestaltas både elegant och gripande.



MARY POPE

Tystnadens tankar

JAG SITTER I VÄNTRUMMET. Det sitter en ung man snett mittemot mig. Varför är han här. Han är nedstämd. Han har slutat gå till skolan. Han brukade spela mycket datorspel men nu sover han mest. Hans vänner brukar hänga, kolla på fotboll, men varje gång de frågar honom tackar han nej. De har slutat fråga honom nu. Han vill helst av allt bara gömma sig hemma. Slippa interagera med andra. Slippa alla krav. Slippa leva. Hans mamma är väldigt orolig för honom. Det är hon som tvingar honom att komma hit. Han gör det för hennes skull.

En kvinna i 35-års åldern sitter bredvid mig. Hon är stressad. Hon har två barn, varav det ena barnet tar väldigt mycket energi. Barnet har en neuropsykiatrisk diagnos. Det skapar problem i familjelivet. Hon har en väldigt stöttande man som hjälper till. Men han jobbar för mycket. Han blir lätt arg och hon vill skydda barnet från det, så det är mest hon som tar hand om barnen. Hennes man är en fantastisk pappa men han har svårt att förstå

barnets svårigheter. Hon har ett stressigt jobb, antagligen ett kontorsjobb. Det bästa hon vet är att få spendera tid med sin familj och att läsa en bra bok.

På andra sidan sitter en man. Han är nog runt 45, skulle jag gissa. Han har en familj som älskar honom. Två döttrar som betyder allt för honom. Han har svårt att säga nej, så det är oftast han som får göra allt på jobbet. Han har svårt att säga nej till sina döttrar också. De är inte bortskämda, men väl omhändertagna. Hans fru tjuatar på honom att han ska spendera mer tid med sin familj. Han vill det, men han vill samtidigt inte visa dem hans mörker. Han har svårt att gå upp på morgnarna, att hitta någon mening, även om han har allt som han önskar sig.

Jag har aldrig träffat dem förut. Jag brukar hitta på olika liv till de jag ser. Det gör alla mänskliga. Ofta glömmar man att alla andra också är människor och har sina problem. Vi vill visa en så bra bild av oss på sociala medier som förstör våra liv. Ideal och en perfekt livsstil. Jag undrar vad andra tänker om mig. Om de spekulerade kring mig vad skulle de säga. Vad skulle jag vilja att de ska säga. Ingen aning. Eller jag vill nog vara en snäll och omtänksam person. Fast är det inte vad alla säger. Jag menar om man ska ge någon en komplimang om hur de är så är det oftast snäll eller omtänksam. Kanske rolig eller smart också. Vad mer finns.

Jag hör fotsteg. Jag tror att det är H. Stegen kommer

närmare. H kommer fram och jag följer med. Vad tänkte jag på. Konsten på väggarna är abstrakt. Det verkar så enkelt, abstrakt konst. Jag menar hur svårt kan det vara. Hur kan några streck säljas för flera tusen.

Vi är framme vid rummet. H stannar utanför dörren och vinkar in mig. H ler. Jag går in och sätter mig på stolen i hörnet. Så nära dörren som möjligt. Jag menar vad som helst kan hända. Brandlarm. Galen människa som kommer in. Det kryllar av galna människor. Jag är väl en av dem så. Nära dörren är bäst bara. Lätt att fly. Inget eller ingen kan stoppa mig. Låste jag verkligen dörren. Jag stängde dörren. Tog fram nyckeln, stoppade den i nyckelhålet. Låste. Visst gjorde jag det. Någon har spillt kaffe på golvet. En liten fläck bara men.

»Hur är det?« frågar H.

Jag skruvar på mig. Tittar ner. Fokuserar på kaffebläckan. Stolen är mjuk. Den knakar lite när jag rör mig. Måste sitta still. Vad frågade H. Vad ska jag svara. Hur det är. Jag menar ... Sladden på golvet är vit. Den går bakom mig. Antagligen till ett uttag. Sladden leder till en lampa. En ganska ful sådan. Drog jag ut alla laddare hemma. Mobiladdaren la jag tillbaka på mitt skrivbord. Datorladdaren sitter nog kvar i vägguttaget eller drog jag ut den. Jag tänkte ju göra det. Så dum. Kommer inte ihåg. Huset brinner säkert redan. Andas. Ta ett djupt andetag. Fokusera. Tänk på frågan. Fast vad ska jag svara. Det är den

värsta frågan. Liksom, ja livet suger, jag vill ta livet av mig. Jag kan inte sluta tänka på den där jävla datorladdaren. Och jag låste väl dörren. Annars kan vem som helst gå in. Sno alla mina saker. Min nya iPad. Den som ... Svava H. Säg något. Vad som helst. Bara prata. Redan. Herregud. Hur svårt kan det vara.

»Sådär.«

Jag måste ha låst dörren. Det skulle vara konstigt om jag inte gjort det. Det är en rutinsak som jag gör varje dag. Därför minns jag inte. Tänker inte på det. Min minnesbild kan vara från igår. Nej, jag är rätt säker. Tillräckligt säker. Jag kan inte göra något åt det nu. Släpp det. Ta den tanken och släng den långt härifrån. Håll det kort och koncist. Avslöja inte för mycket. Men tillräckligt för att komma härifrån. Var ärlig. Det är enda sättet att få hjälp. De kan inte hjälpa om de inte vet. Kan inte berätta. Det skulle skapa oro. Kaffefläcken. Kanske stor som en enkrona. Måste ta mig härifrån. Inte till en avdelning. Var tyst.

»Vill du berätta mer?«

Jag vill inte leva. Jag har tänkt ut en plan. Ta mitt liv. Ta livet av mig. Begå självmord. Det uttrycket gillar jag inte. Man begår brott. Är självmord ett brott. Nej. Helvetet hamnar man i. Sägs det. Jag är redan i helvetet på jorden. Jag är i Sverige. Frihet. Jag har mat. Tak över huvudet. Vänner och familj. Kan jag klaga. Nej. Men jag gör det ändå. Jag är otacksam. Sms:et. Jag måste svara. Skola

imorgon. Uppgiften. Måste skriva klart uppsatsen. Jag har den där redovisningen också. Om tre veckor. Ångest. Redan. Ja, såklart.

»Jag har svårt att förstå vad du tänker och känner när du inte säger något.«

Jag ska prata. Jag måste. Prata. Ord. Meningar. Varför är det så svårt. Prata. Säg något. Berätta hur du känner. Vad du tänker. Men hon kommer skicka mig till en avdelning. Inga men. Sluta nu. Säg något. Det här börjar bli pinsamt. Du är så jävla dålig. Hur svårt kan det vara. Kom igen nu. Jag sväljer och ska öppna munnen. Det kommer inget. Väntar. Vad ska jag säga. Hallå. Det är inte så lätt. Vad vill jag säga. Vet inte. Hur skulle jag beskriva mitt mående. Drog jag ut datorladdaren. Låste jag dörren. Sluta nu. Okej, mitt mående. Jag har svårt att gå upp på morgnarna. Att borsta tänderna och duscha är jobbigt. Jag får tvinga mig själv. Ångesten är där konstant. Illamående. Svårt att andas ordentligt. Hjärtklappning. Jag vill spy. Kan inte göra det. Mår så illa. Den vita sladden. Den fula lampan. Fokusera på något. Min blick letar efter något på golvet. Vad som helst. Kan inte lyfta blicken från golvet. Kan inte titta upp. Kan inte kolla på H. Hjärtat dunkar. Känslan av illamående ligger och lurar. Kan inte se klockan. Hur lång tid är det kvar. Får jag gå snart. Jag måste.

»Hur har veckan varit?« säger H efter en lång tystnad. Veckan. Vad är det för dag idag. Tisdag. Nej, onsdag.

Skola. Annars ingenting. Sovit och vilat. Gick en promenad i lördags, tror jag det var. Men menar hon den här veckan från och med måndag. Eller från och med förra onsdagen. Jag vet inte. Säg något neutralt. Hitta din röst igen. Försök prata.

»Okej«, kommer ut.

»Har det hänt något speciellt?«

Jag skakar på huvudet. Första gången jag träffade H så verkade hon snäll. Det var ett år sedan. Min läkare är väldigt bra. H är snäll. Eller jo, det skulle jag nog säga. Men jag kan inte prata med henne. Jag frågade om jag fick byta. Svaret blev: Det kommer inte vara annorlunda med någon annan. Jag kommer ändå inte kunna prata. Enligt dem. Orkar inte stå upp för mig själv. Orkar inte försöka längre. Ingenting förändras. Eller jo, men det blir bara sämre. Trött. Jag är så fruktansvärt trött. Jag lyfter aldrig min blick till eller över ögonhöjd. Stirrar ner i golvet. Kaffefläcken är fortfarande där. Såklart. Min blick vandrar. Från sladden. Till kaffefläcken. Till papperskorgen. Till skorna som står i hörnet.

»Har du självskadat på sistone?«

Ja, såklart. Det är det jag förtjänar. Jag är en dålig person. Måste straffa mig själv. Att skära. Får mig att känna mig levande. Smärtan är något. Bryter den dimma jag lever i. Ingenting berör mig på riktigt. Jag bara existerar. Vill inte det. Men jag gör det. Om jag måste leva så är

det det enda sättet att orka. Genom att skada mig själv. Jag gör allting fel. Datorladdaren. Mitt hem brinner nog redan. Människor. Jag kan inte kommunicera med dem. Kan inte prata. Kan inte vara normal. Men vad är normal. Existerar normal ens. Kanske inte. Men jag vet att onormal existerar. Annorlunda. Hela tiden blir folk nedvärderade. Tillsagda att de är fel. Inte normala. Kan inte.

»Jag vet inte hur vi ska komma framåt. Du måste försöka prata med mig«, säger H efter ännu en lång tystnad.

Det vet fan inte jag heller. Jag försöker. Tro mig. Jag försöker. Jag pratar inte för att jag tycker det är roligt. Jag kan inte. Det går inte. Jag tänker på vad jag ska säga. Öppnar munnen för att säga det. Ingenting kommer ut. Jag vill prata. Jag vill kunna prata. Titta upp. Titta upp. Gråt inte. Andas. Håll allt inom dig. Det är så frustrerande för mig. Det får mig att känna mig dålig. Jag får inte gråta nu. Blinka. Eller hjälper det. Vet inte. Tänk på något annat. Jag är jobbig och jag skapar problem för att jag inte pratar. Jag vet det. Men det förstör mitt liv. Det påverkar mitt liv. Mycket. Alla säger att det hjälper att dela med sig av sina tankar. Prata med andra. När man mår dåligt. Jag kan inte. Önskar jag kunde. Det känns inte som att någon förstår. Jag säger inget. Så hur kan de förstå. Men jag försöker. Folk tappar tålamodet. Går vidare. Jag är kvar. Själv. I min tystnad. Och mitt mörker. Någon måste få betalt för att ens vilja försöka få mig att känna mig trygg

och kunna prata. Det är inte helt sant. Jag har några nära vänner. Som stannar. Som lyssnar när jag väl pratar. Som finns där. Oavsett. De är inte utbildade, inga psykologer. Men de vill hjälpa och det betyder allt. Jag har tappat bort tiden. Men nu måste det väl ändå ha gått nästan en timme. Snart får jag väl gå härifrån. Hem. Till min datorladdare. Som jag hoppas är utdragen. Och låsa upp dörren som jag låste. Hoppas jag.

»Nu är det bara fem minuter kvar.«

Hon betonade bara. Som om vi inte kommit någon vart. Som om hon tycker att jag slösat hennes tid. Det har jag väl. Det känner jag också. Jag vill ha tider varje vecka. Men så mycket tid vill de inte lägga på mig. Jag säger ändå inget. Någon annan skulle kunna använda tiden på ett så mycket bättre sätt. Det känns som att jag misslyckas med allt. Kan inte ens prata med någon. Ha ett samtal. Av någon anledning blir jag rädd. Får ångest. Besöket är snart över. Väntan börjar om. Sluta tänk. Fokusera på sladden. Jag följer den med blicken. Den fula lampan. Jag måste plugga när jag kommer hem. Den där uppgiften. Måste.

»Nu är det dags att avsluta. Jag skickar en ny tid till dig«, säger H.

Jag tar en sista titt på kaffefläcken. Ställer mig upp. H ställer sig också upp. Går till dörren och öppnar den.

»Hejdå.«

Jag går ut. Mitt huvud känns så fullt men samtidigt så

tomt. H stänger dörren bakom mig. Hon skickar mig en ny tid. Vet inte när den tiden kommer vara. Att inte veta får mig att vilja spy. Den tunga känslan i bröstet. Som jag får efter varje besök. Hoppet som blivit besvikelse. På mig själv. Jag gillar inte att gå hit. Men det är det som kan hjälpa mig. Tydligt. Så jag gör det. Jag går förbi den abstrakta konsten. Förbi väntrummet. Det sitter två personer där. Jag tittar snabbt ner. Går ut. Jag ser fram emot tiderna på ett sätt. De ger mig hopp. För att sedan göra mig besviken. För mycket hopp. Är problemet. Tror jag. Inget kan hända under en timme. Det är en längre process. Jag vet. Men jag hoppas. Att något. Någon dag. Kan hjälpa mig. Kan dra mig upp ur mörkret. Kan frigöra mig från tystnaden.

JURYNS MOTIVERING: Tankarna rusar och virvlar i huvudpersonens huvud under ett besök hos psykologen. I monologen ges en inblick i psykisk ohälsa, bland annat i svårigheten att säga vad man tänker. Det är klarsynt och insatt skildrat, med en fint flödande text.



VILJA SLAGBRAND

Det lovas inte vackert väder

KVINNAN VÅNDADES FÖR barnets ankomst, smärtan och att göra allt ensam. Det var inte med lycka utan beslutsamhet hon mötte sitt öde och i tilltron av att hormonerna, som böckerna prisade, skulle rätta den dystra tillvaron när hon såg barnets lilla ansikte.

En vecka innan förlossningen började vinterns första snö falla men det förblev slaskigt och mörkt efter det att flickan kommit också. Kvinnan gav förlåtande sig själv tid men det enda som tiden ändrade var att slasken byttes till snö men det förblev mörkt.

Hon hade inte direkt velat ha barn innan heller, men hon ville bli älskad. Mötena med mannen varade i några veckor och när han plötsligt försvann stannade bara en känsla och den var lik känslan av att ha haft smuts på näsan en hel dag utan att någon påpekat det. Vad det fysiska beträffade tyckte kvinnan inte att det var som hon hört,

hon tyckte mer att det var olidligt än njutbart och hon skulle ha liknat det med ett straff om någon hade frågat. Hon undrade ibland för sig själv om det var därför han gett sig av. Den fysiska akten var dock ett väldigt kortvarigt straff, till skillnad från det hon lämnades kvar med.

Straffad gick hon igenom det hela ensam. Hon gick månader och luktade på flickan men utan att kunna förälskas i barnet, dennes doft, mjuka hy eller gurglande läte. Flickan gick inte att dölja för någon och kvinnan var därför fast besluten att istället dölja hur hon straffats med sin ensamhet till varje pris. Hon gjorde scheman och skötte allt exemplariskt, som för att maskera att det oplanerade var just oplanerat.

Årets första två vårmånader hade redan passerat utan att göra jorden bördig. Vårens sena ankomst varnades det också för på nyheterna, tjälen dröjde sig kvar, isen förblev fast och solen tittade aldrig fram. Fåglarna som tagit skydd i varmare länder över vintern flög i tron om att det skulle finnas föda men kom inte längre än in över de södra utkanterna. Det var bittert och allt som skulle gett hopp till svenskarna om sommar dröjde eller dog redan nere i Skåne.

Hopplösheten av mörkret som aldrig vill ta slut finns varje år hos alla som bor i norr, på samma sätt som ljuset och sommaren sen ger lycka. För kvinnan skulle det där-

emot förbli mörkt längre än så. Även om också hon hade satt sin tilltro till att sommaren skulle ändra hennes inställning till livet. När våren dröjde halverades detta desperata hopp. Det var någon gång när vårens hopp skälvt som hon började ta till spriten.

Vid vårens mitt hade kvinnan börjat lämna av flickan i ett par timmar hos en dagmamma. Även om det var skönt att ha tid ensam undgick inte känslan henne att det då fördrades mer. Hon blev obekvämd av att någon hade insyn i hennes liv och det kändes varje dag som att någon skulle avslöja hennes lögn om att vara en älskande mamma.

Hon gjorde då mer detaljerade scheman och regler för sig själv men lögnen var dyr och kostade fler och mer ångestfyllda nätter då hon grubblade över allt någon kunnat tolka in från dagen. Schemana och reglerna på hur hon utförde sitt moderskap skärptes i takt med att det sömnlösa nätterna blev fler, det gjorde även hennes alkoholintag.

Sen kom äntligen sommaren, som över en natt, och människor liksom djur verkade återigen glömt vintern, såsom vissa mödrar kan glömma förlossningar, som genetiskt kodat, ett sätt för livet att stå ut med ännu en till.

Hon kände inte den kväljande värme som ska ha slagit till över en natt, den som fått så många andra att flyg staderna och utropa eldningsförbud i hela landet. Det som

gjorde tillvaron outhärlig var måsarnas skri som väckte henne och flickan varje natt och tidig morgon och oftast flera gånger.

Medan kvinnan hällde upp spetsat kaffe tänkte hon att fåglarna kanske blev starkare av värmen eller möjligen galna. Hon noterade också hur många det var när hon tittade ut genom köksfönstret. Det var som att de förökade sig snabbare i värmen eller mer effektivt. Tanken äcklade henne.

Hon hade fått berättat för sig under gymnasietiden hur fåglar parar sig, eller snarare hur fågelhanar parar sig. En hanfågels erekta penis vecklas ut till en metkrok och därför kunde inte akten avbrytas, inte förrän hanen uppnått sitt syfte och då krympte och gled ur honan som kunde fly.

Hon var så berövad på sömn att till och med tiden på dagen när flickan var borta, som också råkade vara den enda tiden fåglarna också tystnade, fylldes med hennes kaffedrink och den enda tiden hon fick ro. Fåglarna höll säkert till vid restaurangerna vid den tiden för att tortera lunchgästerna istället eller om det mitt på dagen till och med var för varmt för monstren.

Oftast lyckades hon sova en stund den här tiden men vaknade sen med ryck av alarmet som talade om att hon hade exakt en halvtimme innan flickan skulle hämtas. Larmet verkade också väcka eller tillkalla måsarna för i samma veva började de högljudda skrien igen.

Det blev en tyst stund den kvällen och hon var tacksam att måsarna var borta så att flickan kunde sova ut, den lilla verkade trött hon med. Hon stod med sin kopp i handen och tittade på flickan när hennes läppar formade ett litet o.

Hon mindes första gången barnets mun gjort det, första gången hon ammade och den lilla munnen omslöt henne. Det var en sensation hon inte kunde definiera, det var så obehagligt utan att vara smärtsamt. Obehaget väcktes från tomrummet av att det inte kändes alls, ingenting.

Men just då, i den stunden, när hon såg flickan så lugn i sin sömn och måsarna var långt bort kändes inte alla känslor lika avlägsna och hon kunde nästan urskilja en liten belåtenhet med tillvaron.

Semesterveckorna kom och det var ännu tommare på gatorna och de få grannar som härdat igenom värmen flydde de nu också. Dagmamman skulle göra detsamma, vilket innebar att tre veckor framöver skulle hon vara själv med flickan och måsarna, utan tillflykt och ro under dagen.

Redan första dagen av det tre veckorna kändes måsarna mer påflugna och högljudda. De började flyga in i fönsterrutorna och skrapa sina vassa klor mot fönsterblecken så det gnisslade. Det enda som överröstade måsarnas skri och klornas gnissel var flickans skrik.

Kvinnan bar upp barnet och försökte hålla henne nära

för att lugna henne. Det kändes lönlöst men framför allt omöjligt på så ostadiga fötter och darriga händer.

Hon satte ner flickan och hämtade en kopp kaffe. Med den i ena handen försökte hon istället amma flickan till ro, det verkade hjälpa. Hon satte henne i barnvagnen och fixade sig för att ta en promenad.

Ute i luften upplevdes måsarnas skri ännu mer högljud-
da så kvinnan gick fort för att komma ifrån skockarna runt
huset. Men hon hade haft rätt det var fler fåglar i år och
hela promenaden kände hon det som att de förföljde hen-
ne även om hon visste att de inte gjorde det. Fåglarna var
så många och närgångna att det var svårt att se all grönska.

Känslan av att vara förföljd höll sig kvar även om den var
ologisk, hon hade kunnat svära på att de följde henne med
sin blick och att de manade en tyst att vara med att skria.

Natten till måndagen vändades hon över något dagmam-
man sagt, så pass att hon bara sov två timmar.

Dagmamman hade anmärkt att flickan grät mer än
vanligt och att hon minsann kunde svära på att det var
magproblem. Kvinnan trodde inte att det var några mag-
problem men visste att hon borde ta flickan till läkaren
för att sen få följa upp det med dagmamman när hon var
tillbaka. Men kvinnan hade slutat gå ut, måsarna var så
många där ute, lät så mycket mer och hon klarade inte av
deras blickar som följde efter henne.

Vid den senaste promenaden hade hon vänt på klacken redan i porten och gått upp igen och sen dess inte gått ut.

Hon väcktes första morgonen av den andra semesterveckan av att några fiskmåsar flög runt, runt hennes huvud och skriade, de hade lyckats ta sig in. De väckte flickan, som då också började skrika, klockan kan inte ha varit mer än fyra på morgonen och hon hade precis lyckats somna.

Solen hade redan gått upp och ljuset trängde sig igenom persiennerna men så tätt att det blev skuggor mot ljuset när måsarna dunkade in i fönstret. Hon försökte jaga ut fåglarna genom sovrummets fönster men upptäckte till sin förvåning att fönstret var stängt.

När kvinnan fick ut en flög en annan ännu mer högljudd in. Barnet och måsarna skrek högre och högre och hela golvet täcktes av fjädrar. Kvinnan försökte trösta flickan, försökte bli av med de omöjliga måsarna men det var lönlöst. Istället gav hon upp och gick till soffan där hon somnade utmattad.

Två timmar senare var morgonen fortfarande tidig, och nu när hon väcktes igen av oljudet var hon onykter och mordisk men även ångestfylld över ifall fåglarna skadat flickan. De kanske kunde ha pickat ut hennes ögon eller smittat hennes lilla kropp med någon sjukdom. Men

fåglarna var inte kvar i sovrummet och flickan var tyst, utmattad efter natten.

Hon tillbringade sen resterande av morgonen med att frenetiskt städa lägenheten men måsarnas vita fjädrar försvann inte.

När de båda hade fått sova lite kom måsarna tillbaka och kvinnan undrade hur de lyckades komma in, hon var säker att hon kollat att alla fönster och dörrar var helt stängda.

Kvinnan visste inte om det var den långa veckan utan avlastning, att måsarna inkräktat i hennes lägenhet eller om det var alkoholens mod men då fåglarna tog sig in för andra gången den dagen gick kvinnan helt enkelt och hämtade ett gammalt hagelgevär. Geväret hade tillhört hennes morfar.

När hon precis hade lyckats få ut den sista måsen ställde hon sig på balkongen och sköt ut mot skocken fåglar och åtta stycken singlar ner. Hon laddade om bössan och sköt igen, sen sprang hon fort in för att ta skydd från vittnen.

Det blev tyst och fortsatte vara tyst ända tills kvällen. Kvinnan hade ork att bada flickan och hon kom till och med på sig med att sitta och småsjunga för barnet.

Morgonen efter det första avlossade skottet fanns inga tvivel och ingen ånger men hon skymtade inte heller några fåglar. Hon fixade sig och tog med flickan till affären för att handla.

Hon la inte märke till alla det döda fåglar utanför lägenheten förrän de var på väg hem från affären. De var fler än hon hade trott, kanske trettio stycken. Hon blev chockad av hur hon undgått den makabra synen på vägen ut och samtidigt fyllde en eufori henne. Kvinnan tänkte att hon hade haft ett problem och själv löst det, det var det nöjdaste hon varit med sig själv på länge, kanske till och med någonsin.

Den tredje gången de tog sig in var den sista gången hon stod emot frestelsen att agera. När den sista måsen flög ut genom balkongdörren, vände den sig om för att titta på henne. Innan hade hon inte lagt märke till deras ansikten.

Måsens ansikte var så mycket mer likt en människas än vad hon hade trott och hon var säker på att den log med båda mungiporna åt henne och skriet lät som ett glåpord hon inte förstod.

De kom tillbaka bara en timme efter, flickan hade inte ens hunnit återhämta sig från deras skri eller hennes skrik och än mindre hon själv.

Måsens leende hade etsat sig fast i hennes minne och när de nu gnisslade sina klor och krockade in i hennes fönster för att bryta sig in, tvekade hon inte en sekund. Hon visste vad hon behövde göra, kvinnan gick ut på balkongen och började genast skjuta.

Hon ringde själv in och anmälde de döda fåglarna ut-

anför hennes bostadshus efter andra gången hon skjutit, det var minst misstänksamt så.

Kvinnan på landstinget lät förfärad över det hon berättade.

Kvinnan ljög när hon förklarade hur underligt hon upplevt första gången hon mött den hemska åsynen av alla döda måsar. Andra gången visste hon att hon inte kunde göra annat än att anmäla det.

Landstingskvinnan jakade och sa att hon skulle skicka det vidare.

Morgonen efter det kvinnan gjort anmälan och ännu en tuff natt med ett lika tufft öde för fåglarna, knackade det på dörren. Kvinnan hade nog inte hört knacken om hon inte redan legat vaken och grubblat. Hon hade grubblat över samtalet till landstinget och hur det kom sig att ingen hade städat upp djuren än. Hon började oro sig för att de ruttande kadaverna skulle kunna smitta dottern eller om hon skulle kunna bli ärrad av att se dem.

Det var som att kvinnan kände på sig vad som väntade. Hon kollade till flickan och slöt en morgonrock runt sig innan hon gick för att öppna.

Det var en polis, han frågade om hon var kvinnan som ringt om de döda fåglar framför huset. Hon nickade men måste ha sett skeptisk ut, för han sa ursäktande att han blivit uppringd av landstinget och hon var den enda kvinnan som var hemma nu under semestern på den här adressen.

Hon blev genast mer lugn, han misstänkte henne kanske alltså inte. Hon gick och hämtade barnet för att ha i sitt knä medan polismannen ställde sina frågor, kvinnan tänkte att det fick henne att framstå i bättre dager.

Efter det främmande besöket var hon helt slut på kraft. Hon satte tillbaka flickan i spjålsängen och gick till spritkafferiet. Hennes tankar var lika trubbiga som hennes känslor och nuförtiden var det bara oron och ilskan som någonsin nådde en spets.

Fåglarna vaknar tidigt om somrarna i Sverige och somnar också väldigt sent, de är djur som följer solen och försvinner sen helt på vintern. Om kvinnan ändå hade kommit ihåg detta.

Redan vid tre på morgonen dagen efter polisens hembesök kunde man skymta solens ljus. Hon stod redan vaken vid balkongen och spejade genom persiennerna och lyssnade efter skrien. Kvinnan tänkte att när hon hörde deras sång, sjöng de efter hennes hjälp. Hon fyllde på sin kopp och satte sig för att vänta.

Hon måste ha slumrat till och de måste ha flugit in tyst och mycket listigt förbi henne. Det var en hel skock i vardagsrummet, de stirrade på henne och hon log, men det var inte därifrån det lät mest. Flickan skrek i kör med de mest högljudda mäsarnas skri inne i sovrummet.

Inspringandes såg hon till sin förfäran att de skriade

i flickans öron och klöste henne med sina enorma klor, samtidigt som den största bara satt tyst. Den log mot kvinnan. Hon sprang fram och försökte vifta bort dem men hennes händer räckte inte till.

Hon tog geväret och sköt mot en av måsarna. Det måste ha retat upp måsarna för de attackerade henne istället för barnet. I blindo avlossade hon ett sista skott. Hon träffade den stora måsen, och de andra tystnade direkt efter det att skottet träffat.

Flickan verkade inte ha tagit så stor skada av deras klor, det var bara lite mindre droppar blod i hennes ansikte. Kvinnan klappade bort några av dropparna med sin handrygg innan hon föste ut resten av måsarna. Hon kontrollerade att alla fönster och balkongen var stängda innan hon bar upp dottern och somnade med en varm känsla av behag med barnet i sina armar. Hon hade skyddat sin flicka.

Polisens andra besök kom redan dagen efter det första, men var ändå försent.

Tre bestämda knackningar väckte kvinnan som, fortfarande lite berusad från den sista koppen, hasade sig till dörren och öppnade.

Det var samma polis hon mött förut, han hade sorgsna ögon och hade tagit av sig sin tjänstehatt. Till skillnad från gången innan kom han inte ensam, med sig hade han

två civilt klädda kvinnor som båda också såg sorgsna ut.

Han öppnade sin mun för att tala men en av kvinnorna hann före:

»Var är flickan?«

Men det var tyst i hela lägenheten och inte en enda mås skriade.

JURYNS MOTIVERING: Långsamt förvrider författaren verkligheten så att det som börjar i grå realism slutar i övernaturlig skräck, utan att läsaren lyckas sätta fingret på ögonblicket när vansinnet tar över. När vi förstår vad som är på gång är det redan för sent. Stämningsfullt, obehagligt och mästerligt byggt.



VILMA STRANDVIK

Gråten i halsen och jag ler

Alltså, jag är ju inte deprimerad. Det är ju inte så att jag inte ser någon mening med livet eller har funderat på att begå självmord, liksom. Visst, ibland kanske jag inte lämnar mitt hus och bara dricker kaffe till frukost och lättöl till middag, men det är ju inte depression. Det är väl bara en ... fas? Jag vet ju liksom att det kommer gå över. Jag har ju vänner och familj och ett bra liv. Det är väl bara det att jag gillar att gråta. Och att känna saker. Det är fint det där med känslor. Jag tror faktiskt det är hälsosamt att gråta då och då. Jag tror det är bra för mig.

Psykologen skriver ned några ord i sitt anteckningsblock när hon lyssnar på min monolog.

När jag tystnar tittar hon upp över kanten på sina glasögon. Är det inte meningen att hon ska säga någonting?

Och hur har det gått med den där killen du pratade om sist? frågar hon.

Plötsligt önskar jag att hon inte pratat. Jag sneglar

på klockan. Bara fem minuter kvar, så länge kan jag väl hålla ut?

Ah, vi har slutat ses, säger jag.

Jaha, hur känns det då? kontrar hon direkt.

Ja, vad tror du? Att jag jublar av glädje? Att den enda killen jag någonsin litat på friendzonat mig och lämnat mig ensam med alla mina jävla problem är väl inte så fucking kul.

Mm, nämen jag är helt okej. Det var bäst så för oss båda. Jag klarar mig bättre själv ändå.

Jag undrar om hon ser rakt igenom mig, om hon kan se hur mitt hjärta ligger vidöppet i min bröstorg, splitt-
rat i två stora, sorgliga bitar som nu måste lappas ihop. Jag trodde det var meningen att hon skulle hjälpa mig med gråten och panikattackerna, men på förra mötet hade hon blivit mer och mer som en dejtingguru när jag med glittrande ögon berättade att jag träffat en kille som jag faktiskt respekterar och att jag tror att jag kanske har kommit över min bitterhet mot män.

Första gången jag såg Luis cyklade han hastigt in i parken, bromsade in när han såg mig och stötte av misstag till en parkerad cykel när han hoppade av. Medan jag försökte hålla mig för skratt när jag ställde upp cykeln som nu låg på marken så låste han sin egen och sa *Men herregud, förlåt*. Jag tror att han egentligen tyckte det var rätt pinsamt

att göra ett sådant första intryck på en tjej han aldrig träffat, så jag gjorde mitt bästa för att inte skratta honom rakt i ansiktet fastän nervositeten gjorde det väldigt svårt. Det var en lättnad när han kom fram och hälsade så vi kunde skratta åt det tillsammans.

Jag hade aldrig haft höga förväntningar på tinderdejter och det här var inget undantag. Jag hade nämligen spenderat hela dagen med att kontempera hur många timmar i förväg jag borde avboka dejten och vad jag kunde använda som ursäkt. Till slut, efter hot av mina närmsta vänner, hade jag tvingat mig själv till parken innan jag hade tid att ändra mig igen.

Han hade med sig fyra öl som vi delade, och fastän jag hade varnat honom i förväg att jag bara kunde stanna en timme (som sagt, extremt låga förväntningar), så flöt konversationen fortfarande på efter en och en halv. Efter två timmar kände jag att min blåsa var fylld till bristningsgränsen och det var det som en halvtimme senare till slut fick mig att säga att jag tyvärr verkligen måste hem.

Han log mot mig och påpekade att jag hade stannat väldigt mycket längre än den utlovade timmen, och till min förskräckelse insisterade han på att följa mig till parköppningen. Helst hade jag velat säga hejdå där och då så jag kunde springa iväg och pissa bakom någon buske. Istället gick jag bredvid honom på gräset och hade ingen aning om vad han pratade om, utan sa *Mm pre-*

cis lite då och då medan jag koncentrerade mig på att inte kissa på mig.

När vi äntligen nådde grinden kramade jag honom kvickt, sa hejdå och noterade snabbt att han sa att vi borde ses igen, någonting jag inte hade tid att tänka på just då. Istället sprang jag iväg i en slumpmässig riktning för att komma bort från honom så snabbt som möjligt och funderade panikslaget på om jag bara borde sätta mig och kissa mitt på gatan. Gud, vad jag önskade att jag var en man i den stunden, och bara kunde gå och ställa mig i något hörn för att uträtta mina behov. Till slut, med gråten i halsen av smärta och med hjälp av Google Kartors satellitfunktion som visade mig gröna områden, hittade jag en häck bakom en parkeringsplats där jag satte mig ned och kissade för fullt. Fy fan, vad skönt det var. Inte visste jag då att jag skulle se Luis flera gånger till och att jag nästan – men bara nästan – skulle bli kär.

Han textade och frågade om vi kunde ses igen. Han kom hem till mig en fredagskväll när mina föräldrar var borta och det oundvikliga hände – vi kysstes för första gången. Han frågade om han fick sova över och jag nickade tveksamt och kände den där välbekanta rädslan bilda en knut i min mage. Jag sa att jag inte kommer ha sex med honom.

Vi sov bredvid varandra och jag minns hur chockad jag var av att han faktiskt inte visade några tecken alls på

att försöka ligga med mig. Och hur ledsen jag blev över att bli så chockad av att en man respekterar mitt val. Det borde liksom alltid vara så? Han försökte inte ens kyssa mig igen. Han bara sov där bredvid mig och kramade om mig när jag kröp upp närmare honom.

Nästa gång försökte vi ha sex. Han tog av min tröja men märkte hur obekvämt jag blev. Han frågade *Är det här okej? Annars kan du såklart sätta på den igen.*

Vi hade sex. Jag fick en panikattack. Puttade hysteriskt bort honom, vände mig åt sidan, grät, grät, grät, försökte komma ihåg hur man andas. Glömde helt bort att det låg en människa bredvid mig, försvann in i mitt huvud. Grät, försökte andas. *Jag är okej, jag är okej, jag är okej.* Sen kom jag tillbaka till nuet och hade ingen aning om hur lång tid som hade gått men kände mig hemsk.

Stackars Luis, jag måste få honom att fatta att det inte är hans fel. Jag kröp upp mot honom och sa *Förlåt*. Grät ännu mer, sa *Förlåt, förlåt, förlåt*, om och om igen. Han kramade mig, kysste mig i pannan, sa *Det är okej, Emma, det är okej. Säg inte förlåt, shh, det är okej.* Jag somnade där i hans armar och vaknade upp morgonen efter, lugnare än jag någonsin känt mig i famnen på en man.

Jag började tveksamt berätta. Berättade om Adam som förstört mitt liv, men hur jag älskade honom. Om hur det tog ett år, över ett år, att inse att det jag varit med om var våldtäkt. Panikattackerna jag fick med män, hur jag

tänkte *om jag bara har tillräckligt mycket sex kommer jag komma över det*. Hur extremt dumt det var. Att det kändes som om jag våldtog mig själv genom att tvinga mig själv att ha sex med folk fastän jag inte ville, bara för det där jävla mantrat *om jag bara har tillräckligt mycket sex kommer jag komma över det*.

Att jag träffade Erik och trodde att nu äntligen har jag hittat en snäll kille som kan ta hand om mig. Hur jag insåg att om Adam var hemsk var Erik snäppet värre. Hur känslolös han var, manipulerande. Att det kastade mig tillbaka till cykeln av självhat, av oförstående över varför detta händer mig, vad jag har gjort för fel för att förtjäna det här.

Jag berättade om bitterheten jag kände mot killar, hur jag långsamt började hata män. Hur jag visste att det var fel, och egentligen inte *ville* hata män, men jag var helt förstörd och det var det lättaste sättet att hantera min rädsla, mitt trauma, min panik varje gång en man visade intresse för att ligga med mig. *Jag känner mig som ett objekt*, berättade jag, *som en mänsklig docka som män bara kan använda gång på gång för att tillfredsställa sina sexuella behov. De ser inte mig, de ser bara min kropp*.

Jag vågade inte titta på Luis när jag pratade, han måste tycka jag är patetisk, fy fan vad patetisk jag är. Tårarna började rinna. Han tog min hand, vi satt i min säng, jag sa att ibland känner jag mig verkligen som ett jävla fuck-ing psycho, jag vet inte om det är mitt fel eller deras, jag

tycker nog ändå att det är mitt fel, jag hade kunnat lämna tidigare, sagt nej högre, fler gånger, mer bestämt.

Han tog mitt huvud i sina händer, försökte krama mig, men jag stretade emot, med tårarna forsandes nedför kinderna. *Emma, titta på mig.* Han höll mina kinder i händerna, torkade den stadiga strömmen av tårar med sina tummar, nästan som två små vindrutetorkare som frenetiskt försökte hålla borta ett skyfall. *Titta på mig, snälla.*

Motvilligt mötte jag hans blick och såg hur ledsen han såg ut när han lyssnade på mig, fuck, jag vill inte göra honom ledsen, detta är mina problem inte hans, varför berättar jag det här för honom? *Emma, jag vill aldrig någonsin att du säger att det här är ditt fel, okej? Aldrig igen. Du är så jävla stark, och inget av det här är ditt fel.* Jag kände underläppen darra och fortsatte titta in i hans ögon. Långsamt kände jag tårarna dra sig tillbaka, andningen bli lugnare. *Du är så jävla stark.* Det kändes som om en vikt lyftes från mina axlar, men samtidigt kände jag mig svagare än någonsin. Menade han verkligen det?

Han drog mig intill sig igen och tryckte mig mot sitt bröst, hårt. Jag kände hans hjärta slå genom det tunna T-shirttyget och jag började gråta igen. Jag hade inte insett hur mycket jag behövde den här kramen, hur mycket jag behövde den här konversationen. Jag klarar inte av att mura in hemligheten inom mig längre, den måste ur mig, ut ur mitt system. *Jag är stark.*

De följande veckorna sågs vi ofta, pratade mycket. Jag berättade att det kändes som om jag hade levt i en lögn, och hur svårt det var att se, och sedan acceptera, verkligheten. Jag berättade att jag kände mig sviken, inte bara av männen som skadat mig, men det kändes som om Sverige hade svikit mig, staten hade svikit mig, skolan hade svikit mig. Hela mitt liv hade jag trott att jag bodde i ett av världens mest feministiska länder, men ändå hade männen runtomkring mig en hemsk kvinnosyn.

Jag berättade att jag önskade att jag hade lärt mig hur viktigt samtycke är och att våldtäktsmän inte bara är läskiga, snuskiga män i mörka gränder, utan kan vara svenska tonårspojkar som heter Adam och Erik. Önskade att jag hade lärt mig att det är möjligt att bli våldtagen av sin pojkvän. Jag kände mig sviken. Varför uppfostrar Sverige pojkar så de blir våldtäktsmän?

Jag berättade att mina vänner en gång hittade mig ligandes på badrumsgolvet i Adams kalsonger, efter att jag textat *Hjälp mig, snälla. Ring inte ambulansen*. De sprang in i mitt hus och undrade vad som hade hänt, och jag kunde inte svara, jag bara grät och grät och försökte spy men skakade för mycket, såg ned på min nakna kropp och tänkte fan vad äcklig jag är, vad ful jag är, är den här kroppen verkligen min? Jag försökte gömma blåmärkena för mina vänner men jag klarade inte av att sätta på mig en tröja och Adam hade inte ställt bort

mammas vinflaska så den stod kvar på köksbordet och i soptunnan låg den tomma vodkaflaskan, och jag orkade inte förklara att mina trosor var sönderrivna och blodiga och befann sig under vodkaflaskan i soptunnan. Varför hade jag ens på mig Adams kalsonger? Tänk om det fanns sperma på dem, som kunde klättra upp i mig? Var det ens möjligt?

Mina vänner kramade mig, Klara gick till mitt rum för att leta efter rena kläder. Frida gav mig en banan som jag långsamt tvingade i mig och jag ville skratta för här sitter jag på badrumsgolvet i kalsonger med tutarna ute och blir matad med en frukt som ser ut som en penis av mina vänner. Men sen ville jag gråta igen för jag hade en banan i munnen som såg ut som en penis och jag ville aldrig någonsin ha en penis i munnen igen, och dessutom smakade den salt från tårarna på mitt ansikte eller från kallsvetten på min kropp. Men jag kunde inte förklara varför jag inte ville äta en banan för mina vänner, för vissa saker som kommer in i kroppen med våld är svåra att få ut i ord, och vissa saker blir sannare när man säger dem högt och jag ville inte att det skulle vara sant. Jag ville leva i min lilla lögn där jag älskade Adam och Adam älskade mig. Sanningen gjorde för ont.

Vi hade sex igen och Luis sa att en dag kommer vi ha sådant bra sex att jag kommer glömma allt det där, och jag trodde honom. *Men just nu tar vi det lugnt, okej?* sa han.

Han ville ha sex men han ville ta det försiktigt, han ville absolut inte att jag skulle få panik igen. *Vi kör igen, men bara i max tio sekunder, okej? Och det får bli cowgirl, du måste ha kontrollen så du kan sluta när du vill.* Jag skratade och kysste honom på näsan. *Vi kan ju inte sätta en tidsgräns på tio sekunder, Luis,* men han insisterade, och så fick det bli.

10-sekunderssex och sen skrattade vi så mycket att jag knappt kunde andas, men det var bra för vanligtvis när jag inte kunde andas var det tårar som kvävde mig, och vanligtvis efter sex var det gråt och panik. Nu var det vrål-skratt och Luis jävla 10-sekunderscowgirlregel.

Sen kramades vi och han ställde tveksamt frågor om Erik och Adam, om våldtäkterna som fortfarande kändes konstigt att kalla våldtäkter, och var noga med att säga att jag inte måste svara om jag inte ville. Jag svarade på det mesta ändå.

De veckorna jag spenderade med Luis var de lyckligaste i mitt liv, men till slut blev det för mycket även för honom. *Jag gillar dig, Emma, jag gillar dig så mycket, men jag kan inte göra det här.*

Jag bet ihop, vägrade låta tårarna rinna nu. Jag hade gråtit så mycket med honom, men det hade aldrig varit på grund av honom. Jag ville inte gråta på grund av honom. *Jag förstår bara inte. Du gillar mig och jag gillar dig, så om det finns ett problem kan vi lösa det,* sa jag, fastän

jag såg bestämdheten i hans ögon och visste att han redan hade gjort sitt val.

MEN DET ÄR FEL FUCKING VAL ville jag skrika på honom.

Jag gillar dig, ja, men jag är lycklig även utan dig. Du måste klara dig själv, Emma, du är tillräckligt stark för det, men jag kan inte leva så här när det känns som om jag måste sätta gränser i mitt eget liv för att kunna vara där för dig. Jag vill det, Emma, jag vill det så fucking gärna, men jag vet att jag inte mår bra av det och jag måste vara mogen och avsluta det här innan det går för långt. Du kan inte vara beroende av andra hela livet. Vad händer om vi blir tillsammans nu? Vad händer om vi sen gör slut? Jag kan inte vara med dig om jag tror att du kommer braka samman igen om jag lämnar dig. Jag kan inte ta det ansvaret. Det är bättre att avsluta det nu när vi fortfarande är lyckliga tillsammans, jag vill att du och jag får ett bra slut, jag vill kunna se tillbaka på oss och känna fan vad bra vi var, fastän det inte funkade. Förstår du det, Emma? Snälla, säg att du förstår och inte tycker att jag är en hemsk människa?

Det värsta var att jag fattade. Jag såg hans perspektiv och förstod, och det gjorde det tusen gånger svårare, för jag kunde inte hata honom som jag hade gjort med Adam och Erik. Jag var så nära att bli förälskad, en vecka till och jag hade varit hans, och det gjorde så ont inom mig för jag hade verkligen trott att det skulle bli vi. Jag respekterade

honom för mycket för att bete mig barnsligt, göra det jag ville göra, slänga igen dörren i hans ansikte, säga *Jag hatar dig*, blocka honom, säga att han är en jävla skitstövel som har lekt med mig, dragit upp mina djupaste hemligheter och sen kastat tillbaka dem i mitt ansikte med ett *Det är inte du, det är jag*. Bara att i det här fallet var det faktiskt jag som var problemet och inte han.

Du vet att jag skulle slåss för dig, va? Jag skulle ändra på mig för dig. Jag vill ju det. Det var det första jag sa som jag såg hade inverkan på honom. Hans ögon blixtrade till av smärta och han tittade snabbt bort. Jag såg hur han önskade för en sekund att det var sant, att han kunde lita på mig, att det ändå kunde bli vi. Eller var det bara önsketänkande från min sida?

Han bet ihop och svarade *Förlåt, Emma, men jag tror inte jag kan lita på det*. Och jag förstod. Och han sa *Kanske ses vi om fem år och kan vara lyckliga tillsammans, men jag vet att just nu är inte rätt tid för oss. Jag hoppas vi ses om fem år*.

Och jag ville tro på det, men jag ville inte att det skulle vara fem år. Fem dagar, fem veckor, fem månader, så länge kan jag hålla ut men inte fem år, snälla inte fem år. Men jag ville inte skada den enda mannen jag någonsin litat på, så jag log istället för att gråta, tackade honom så mycket för allt, sa att jag är ledsen, men att jag förstår och hoppas att han får ett bra liv.

Jag bad om en sista kyss och han sa *Förlåt, men jag kan inte*, så jag kramade honom istället och gick min väg utan att se mig om, för jag visste att så fort dörren stängdes bakom mig skulle vi båda brista ut i gråt. Jag undrade om jag släppte taget för lätt, om jag borde gå tillbaka in och klamra mig fast vid honom och vägra lyssna på hans dumma förklaringar, men djupt inne visste jag att han hade rätt och även om han inte hade det så hade han redan gjort sitt val och det var för sent nu. Det var för sent.

Jag gick ut med tårarna i halsen men jag gick ut starkare än någonsin, *för jag är så fucking stark*, och jag tänker aldrig låta män trampa på mig någonsin igen. Jag ska klara mig själv i denna hemska värld, jag ska gråta, jag ska skratta, jag ska *känna*, för känslor är det sexisterna är räddast för och jag ska känna dem till dess fullo.

När jag kom hem satte jag mig vid fönstret i vardagsrummet och tog den översta frukten i fruktskålen. Jag känner mig kanske mentalt sjuk ibland, men djupt inne tror jag vi alla är mentalt sjuka för hur kan vi inte bli det när vi lever i en sådan hemsk värld? Men om du tänker på det är det nästan vackert för om vi alla är mentalt sjuka betyder det att du aldrig är ensam, så om du vill ha hjälp finns den alltid där någonstans.

Att läka från det jag upplevt kanske tar en hel livstid, men med Luis hade jag äntligen börjat, och resten av re-

san skulle jag klara själv. Tårarna fick bananen att smaka salt, men jag log mellan tuggorna, log genom tårarna. Fan, vad vackert det är med känslor ändå, och vilken tur jag har som får känna dem så ofta.

JURYNS MOTIVERING: Träffande och insiktsfullt om de trauman som övergrepp inom en relation ger upphov till. Med absolut gehör för mänskliga känslor får författaren oss att uppleva huvudpersonens självtvivel och känslostormar som om de drabbade oss själva.



